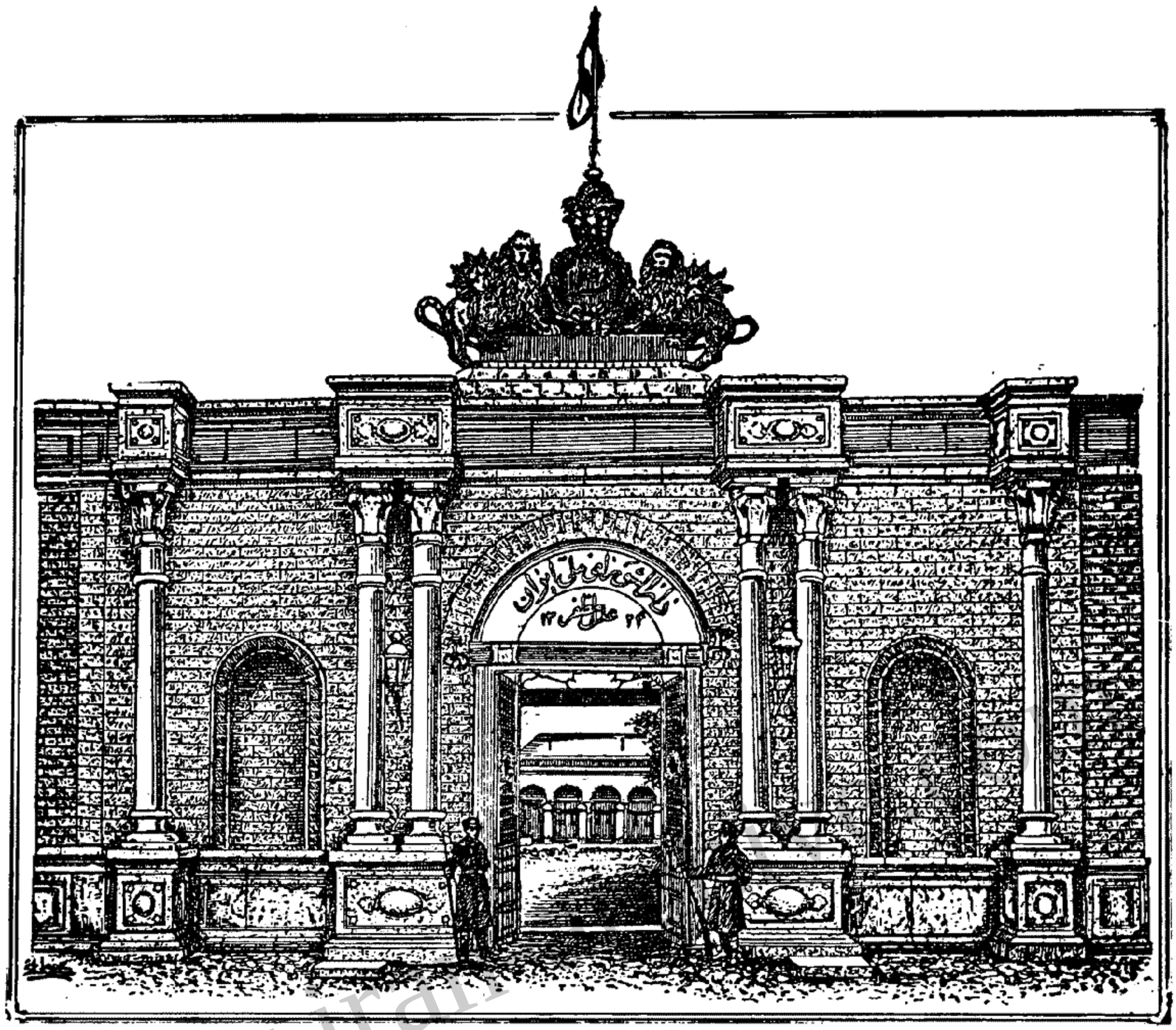

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس یوم یکشنبه ۱ آبان ماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۳۴۵

جلسه ۲۱

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر به‌ریاست آقای تدین تشکیل و صورت مجلس یوم پنجشنبه بیست و هشتم مهرماه قرائت و تصویب شد.

غائبین با اجازه — آقایان: حاج آقارضا رفیع — علی‌خان اعظمی میرزا حسین‌خان دادگر — میرزا اسمعیل‌خان نجومی — لطف‌الله‌خان لیقوانی — میرزا ابراهیم آشتیانی.

غائبین بدون اجازه — آقایان: محمد ولی‌خان اسدی — آقاشیخ‌علی‌دشتی — آقاسیدزین‌العابدین فومنی — میرزا ابراهیم‌خان قوام — آقارضا مهدوی — محمد هاشم میرزا افسر — میرزا حسن آقازاده سبزواری — غلامحسین میرزا مسعود — میرزا علی‌اکبرخان داور — دکتر رفیع‌خان — والی‌زاده جوانشیر.

دیرآمدگان با اجازه — آقایان: مرتضی‌قلی‌خان بیات — میرزا محمدتقی بهار.

دیرآمدگان بدون اجازه — آقایان: فیروزمیرزا فیروز — میرزا علی حق‌نویس — میرزا محمدعلی‌خان نظام مافی — جهانشاهی.

آقای محمد آخوند شرحی راجع بلزوم اصلاح امور تراکمه از حیث مالیات و فلاحت و غیره تقریر و آقای وزیر داخله آقای منصور را به‌معاونت وزارت داخله معرفی نمودند.

مراسلهٔ وزارت مالیه بضمیمه سواد مراسلهٔ بانک شاهنشاهی راجع‌بوجوه انحصاری قند و چای قرائت و آقای رئیس اساسی اعضاء منتخبهٔ کمیسیون قوانین‌مالیه و کمیسیون نظام را به مجلس اعلام نمودند.

آقای معاون وزارت داخله در جواب سؤال آقای عباس‌میرزا درخصوص بلاتکلیفی‌منتظرین خدمت ولایات و اعطاء مشاغل دولتی بمستخدمین مرکز و اعزام آنها بولایات و سوء جریان انتخابات سراب و گرمرود اظهار نمودندنسبت به منتظرین خدمت مرکز و ولایات هیچگونه تبعیضی در بین نبوده و بدیهی است تکمیل دوسیه‌ها و تهیهٔ اوراق و مدارک خدمت مستخدمین‌ولایات از نقاط مختلفه مستلزم طول زمان بوده و بدون تکمیل دوسیه خدمت نمی‌توان کسی را مشمول مقررات قانون استخدام قرارداد و علت تأخیر انتخابات سراب و گرمرود هم اختلافات بین انجمن نظارت و مأمور محلی بوده است که بدون اطلاع مرکز اعزام شده بود و پس از رسیدگی خلاف کاریهای مأمور مزبور معین و مأمور دیگری از مرکز اعزام و دستور داده شده باکمال بی‌طرفی‌ورعایت مقررات قانون انتخابات آنجا را خاتمه دهد و در جواب آقای احتشام‌زاده درخصوص ضبط اراضی ورثهٔ شیخ عبدالحسین یزدی از طرف ادارهٔ امنیه مرکز و خسارات واردهٔ به‌ورثهٔ مزبور اظهار نمودند پس از وصول صورت سؤال نمایندهٔ محترم از ادارهٔ امنیه توضیحات خواسته شده و در صورت صحت جبران خواهد شد.

راپورت کمیسیون بودجه راجع به‌مخارج سهرماه و آبان مطرح و آقایان شریعت‌زاده و فهیمی با تصویب مخارج مملکتی بطور اعتبار مخالف بوده واظهار مینمودند اصلاح تشکیلات مملکتی بدون رسیدگی در بودجه تفصیلی میسر نیست.

آقای دیبا با ذکر تبصرهٔ اول و دوم مخالف بوده و آقایان آقا سید یعقوب و مخبر شرحی مشعر بلزوم ذکر تبصره‌ها تقریر وآقای‌حشمتی سادهٔ واحده پیشنهادی دولت را پیشنهاد و پس از توضیح آقای مخبر مسترد نمودند.

سه فقره پیشنهاد از طرف آقایان اسامی و فهیمی‌واحتشام‌زاده و یک تبصرهٔ اضافی از طرف آقایان آقاسید یعقوب و خطیبی قرائت و نسبت به‌هر یک جداگانه اخذ رأی شده هیچیک قابل توجه‌نشد و برحسب تقاضای آقایان فاطمی — میرزاعبدالله‌خان‌وثوق — حشمتی وحائری‌زاده‌سادهٔ واحده ودوتبصره نجزیه شده بدواً به‌سادهٔ واحده وثانیاً‌به تبصرهٔ اول و بعد به تبصرهٔ دوم با قیام و قعود رأی گرفته سادهٔ واحده تصویب و تبصره‌ها رد شد پس از آن نسبت به سادهٔ واحده با ورقه اخذ رأی شده و از ۸۴ نفر نمایندگان‌حاضر به‌اکثریت ۶۳ رأی تصویب گردید.

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و به‌فاصلهٔ نیمساعت مجدداً تشکیل و آقای وزیر مالیه بودجهٔ تفصیلی هذه‌السنه را به ضمیمهٔ یک فقره لایحه مشعر به تقاضای پانزده تومان شهریه‌در دربارهٔ حسن‌خان پسر بهادرالسلطنه تقدیم و به‌کمیسیون بودجه ارجاع شد.

سادهٔ چهارم راپورت کمیسیون بودجه راجع به‌تأسیس مؤسسهٔ رهنی مطرح و چهار فقره پیشنهاد از طرف آقایان فهیمی احتشام‌زاده — دولتشاهی و روحی قرائت و پس‌از مذاکرات لازمه آقای فهیمی پیشنهاد خود را مسترد نموده و نسبت به‌سه فقرهٔ‌دیگر جداگانه اخذ رأی شده رد و سادهٔ چهارم تصویب گردید.

جلسهٔ آتیه‌به‌روز سه شنبه سوم آبان ماه سه ساعت‌ونیم قبل از ظهر و دستور آن بقیه دستور همین جلسه مقرر و مجلس‌نیم‌ساعت بعدازظهر ختم شد.

آقای حق‌نویس‌راجع به‌دیرآمدن خود در جلسهٔ گذشته ذکر نمودند که اطلاع داده‌اند آقای رئیس فرمودند اصلاح میشود.

آقای آقاسید یعقوب اظهار نمودند.

آقای رئیس فرمودند چون خارج از نظامات مجلس بوده ذکر نشده است.

آقای خطیبی تذکری که راجع به‌سؤال خود داده بودند یادآوری نمودند.

چون دیگر مخالفی نبود صورت مجلس تصویب گردید.

رئیس مجلس شورای ملی — سید محمد تدین

(منشی: سید ابراهیم ضیاء) (منشی: میرزا حسین‌خان‌سوقر)

صورت مشروح مجلس یکشنبه اول‌آبان ماه ۱۳۰۵ مطابق شانزدهم ربیع‌الثانی ۱۳۴۵

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل ازظهر به‌ریاست آقای‌تدین تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبهٔ بیست و هشتم مهرماه راآقای ضیاء قرائت نمودند.

رئیس — آقای محمد آخوند. (اجازه).

محمد آخوند — قبل از دستور عرض دارم.

رئیس — آقای میرزا جوادخان امامی.

امامی — قبل از دستور.

رئیس — آقای نوبخت.

نوبخت — عرضی ندارم.

رئیس — نسبت به‌صورت مجلس ایرادی نیست؟

(گفتند — خیر)

رئیس — صورت مجلس تصویب شد. آقای محمد آخوند (اجازه)

محمد آخوند — تشکر میکنم که عموم نمایندگان محترم با نیات صادقانه برای انجام امورات مملکت و مراعات حال ملت عقیده‌دار بوده ومیباشند لهذا سه مطلب واجب است راجع به ایلات و صحرا وتراکمه بعرض هیئت مقدس میرساند اولا امروزه بحمدالله در آن سرحد همه قسم امنیت و رفاهیت برقرار است و اشرار سارق متواری تاکنون به‌آن سامان برنگردیده‌اند. البته خاطر هیئت مقدس مستحضر است برای انقلابات خلع اسلحه در سنهٔ‌ماضی کلیهٔ زراعت و محصولات آن حدود پایمال و از بین رفت و خسارتهای فوق‌العاده کشیدند از قوه و استطاعت بیرون شدند که تا چند سال دیگر دارای استطاعت نخواهند شد یعنی مقصودم این نیست که اردو و قشون تقصیری‌دارند اردو و قشون تقصیری ندارد‌بلکه‌شایسته اردوکشیدن و انقلابات همینطورها بوده و میباشد لهذا درخواست میدارم که به‌اولیای دولت تذکر داده از هرحیث چه امور مالیاتی و رعیتی و از امورات قشونی نسبت به آن سکنه ایلات بی‌بضاعت مراعات لازمه را مجری دارند بلکه مالیات دو ساله آن سرحد را معاف فرمایند که انشاءالله در ظرف این دو سال بحال استطاعت آمده تکلیف رعیتی و معارف وطن‌پروری خود را در دست بیاورند. دوم املاک و اراضی که از سابق ایام الی کنون در آن صحرا بدون سند و نوشته آباءً و اجداداً در ید تصرف خود داشته و دارند که هر طایفه شخصاً حدود و سامان املاک اراضی آنهاسعین است مشغول فلاحت و زراعت برای‌جریان‌معاش بوده و میباشند نظر به‌این که نشاید اسباب زحمت و دردسر فراهم شود لهذا درخواست میدارد امری صادر و تصویب فرمایند که کمافی‌السابق همانطوری که در تصرف مالکانهٔ خود ارثاً آباءً و اجداداً داشته‌اند برقرار بوده باشد چون بنده کاملا از کلیهٔ قضایای آن صفحات مسبوقم البته تصویب این دو مطلب سیاستی است که باعث منافع و خیر دولت و افزودگی ملت است.سوم چیزی که امروزه در آن صحرا واجب است تشکیل کمیسیون سرحدی برای تعیین اراضی متنازع فیه با دولت همسایه و مقرر داشتن‌پستهای دولتی‌در آن سرحد که به اسرع وقت این دو مطلب واجب و لازم است زیراکه پس‌از تشکیل کمیسیون مذکور و مقرر داشتن پیشنهادی دولت البته در آتیه امنیت و رفاهیت بهتر از اینها برقرار خواهد شد. این بود عرایض پیشنهاد بنده باقی بسته‌بمرحمت‌وتصویب آن هیئت مقدس بوده و میباشد. نظر به تلگرافی که از رعایای تراکمه به‌توسط‌این بنده بساحت مقدس مجلس رسیده که عیناً به ریاست محترم مجلس تقدیم شد شکایتی است که از سوء رفتار مالیه دارند در خاتمه تذکر میدهم به هیئت دولت تذکر داده شود.

وزیر داخله — مقصود از شرفیابی معرفی آقای منصورالملک است که کماکان بسمت معاونت وزارت داخله باقی خواهند بود.

جمعی از نمایندگان — دستور.

رئیس — وارد دستور شویم؟

(گفتند — بلی)

رئیس — یک مراسلهٔ دیگری از وزارت مالیه به مجلس شورای ملی رسیده است راجع به‌تعهد جدیدی که بانک شاهنشاهی و وزارت مالیه نسبت بوجوه انحصاری قند و چای و شکر کرده‌اند و هیئت رئیسه لازم دانسته بعرض مجلس شورای ملی برسد لذا قرائت میشود.

(مراسلهٔ مزبور به شرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه محترماً سواد تعهدنامهٔ رسمی بانک شاهنشاهی ایران‌نمرهٔ (۹۱) مورخه ۱۶ مهرماه ۱۳۰۵ را دائر بوجوه قند و چای‌تلواً جهت استحضار خاطر محترم تقدیم میدارد.

مقام منیع وزارت جلیلهٔ مالیه

در جواب مرقومه محترمه نمره (۲۸۰۹۹) مورخهٔ امروز محترماً اشعارمیدارد که بانک با نظریهٔ آن وزارت جلیله در تغییر سادهٔ مزبور موافقت دارد و اینک تصریح و تأیید مینماید که‌عبارت سادهٔ ٤ قرارداد مورخهٔ ۱۷ خرداد ۱۳۰۵ فیماین وزارت جلیلهٔ مالیه و بانک بمضمون ذیل خواهد بود: اگر از طرف بانک در مقابل وجوه انحصار قند و چای و مالیات راه بدولت مساعده‌هائی داده شده نرخ ربح این قبیل مساعده‌ها از میزان ربح معین‌جهت وجوهات مذکور در مواقعی که بودیعهٔ ثابت گذارده میشوندصدی دو علاوه خواهد بود ولی این مسأله محرز است که دولت در مقابل وجوه انحصار قندوچای از بانک هیچگونه مساعدهٔ دریافت نخواهدکرد و میزان وجوه را بهیچ‌طریق‌دیگری وثیقه قرارنخواهد داد مگر پس از تصویب مجلس شورای ملی. امضاء ویلنکسن رئیس کل.

رئیس — فقط چیزی که درمادهٔ چهار اضافه شده است‌قسمت اخیر است که وزارت مالیه بدون تصویب مجلس شورای ملی در این وجوه تصرفی نخواهد کرد.

بعضی از نمایندگان — صحیح است.

دکتر مصدق — اجازه میفرمائید؟

رئیس — فرمایشی داشتید؟

دکتر مصدق — بلی اگر اجازه بفرمائید در این خصوص عرضی داشتم.

رئیس — این مراسله برای اطلاع آقایان قرائت شد وسطرح نیست مگر مجلس اجازه بدهد که در این موضوع حرف زده شود.

بعضی از نمایندگان — مطرح نیست.

آقاسید یعقوب — با طرح شدنش بنده مخالفم.

رئیس — (خطاب به آقای دکتر مصدق) ممکن است در موقع دیگر بفرمائید.

مدرس — ممکن است درمجلس خصوصی مطرح شود.

دکتر مصدق — مخالف با قانون اساسی است.

رئیس — آراء مأخوذه برای کمیسیون قوانین مالیه

www.iran-archive.com

استخراج شده است عدهٔ اعضاء کمیسیون دوازده نفر بوده که هر دوازده نفر به‌اکثریت تامه منتخب شده‌اند اسامی آنها به‌عرض میرسد:

آراء مأخوذه برای کمیسیون قوانین مالیه ۸۷ آقایانی که اکثریت داشته‌اند از این قرارند: آقای‌علی‌خان حیدری ۷۳ رأی آقای ذوالقدر ۷۱ رأی آقای آقاشیخ محمدعلی (امام جمعه شیراز) ۷۱ رأی آقای دولتشاهی ۷۱ رأی آقای میرزا حسن‌خان‌اسفندیاری ۷۱ رأی آقای نظامی ۷۰ رأی آقای اسعد بختیاری ۶۸ رأی آقای ثقةالاسلام بروجردی ۶۷ رأی آقای میرزا صادق‌خان نوری ۶۶ رأی آقای هاشم آقاملک مدنی ۶۵ رأی آقای افشار ۶۴ رأی آقای فهیمی ۶۱ رأی. عده کمیسیون نظام شش نفر معین شده بودپنج نفرشان به‌اکثریت تامه انتخاب شده‌اند. آراء مأخوذه ۸۶ آقای حشمتی ۷۲ رأی آقای نوبخت ۷۱ رأی آقای میرزا عبدالله‌خان وثوق ۶۹ رأی آقای اسکندری ۶۴ رأی آقای مقدم ۶۴ رأی‌یکنفر کسر است و باید انتخاب شود چون ششمی آقای عباس میرزا بودند که دارای ۳۷ رأی بوده و اکثریت تام نداشته‌اند.

آقای وزیر داخله برای جواب سؤالاتی که از طرف آقایان نمایندگان شده است حاضرند. آقای عباس‌میرزا سؤالی داشتید بفرمائید.

عباس‌میرزا— بلی چندی قبل دو فقره سؤال از وزارت محترم داخله کرده بودم که یکی راجع بمنتظرین خدمت است بطوری که از ولایات مینویسند و اطلاع پیدا می‌کنیم کلیةً نسبت به منتظرین خدمت طهران و ایالات و ولایات یک حالت تبعیض رخ میدهد البته اینجا مرکز است وهمیشه اطاقهای انتظار وزارت داخله مملو است از منتظرین خدمت و اشخاصی که در اینجا هستند ونزدیکتر بوزراء هستند و بیشتر مزاحم آنها میشوند و اگر تعرفهٔ قانونی‌آنها از وزارت مالیه بگذرد و یک کاری پیدا شود فوری به آنهامیدهند و نه تنها قائل میشوند کارهائی که در طهران است به آنها بدهند بلکه کلیهٔ مأمورین ایالات و ولایات حتی اجزاء جزء را هم وزارت داخله ازطهران میفرستد. دراینجا البته اگراز وزارت داخله سؤال بشودمی‌گویند اینهائی که‌درولایات هستند تعرفهٔ خدمتشان مطابق‌قانون تدوین نشده است. دراینجاایرادی که‌تصورمیکنم‌وارد است این است که وزارت داخله باید از یک نقطهٔ نظر بی‌طرفی‌صرف نسبت به تمام مأمورین خود اعم از مرکزیا ایالات و ولایات نگاه کند نه از نظر اینکه کی بیشتر مزاحم وزارتخانه است وکار این اشخاص را زودتر تصفیه کند بلکه برعکس وزارت داخله باید اشخاصی را که مدتهای مدیدزحمت کشیده و خدمت کرده‌اند تشویق و ترغیب کند و نسبت به آنهائی که در مرکز یا ایالات و ولایات هستند تبعیض قائل نشود و اگر در دوسیه یا تعرفه خدمت منتظرین‌خدمت ولایات اشکالاتی است مرتفع کند. مثلا آذربایجان یک ایالتی‌است که سالهای سال است مأمورین خیلی محترمی داشته و ولایات جزء آذربایجان هرکدام‌مطابق حکومتهای درجهٔ اول و درجهٔ دوم سایر نقاط است از قبیل اردبیل و ارومی که کمتر از حکومت همدان و ملایر و تویسرکان نیست و اغلب اشخاصی که در اینجاها داخل خدمت بوده‌اند همیشه‌بحکومتهای مهم میرفته‌اند و حالا وضعیت منتظرین خدمت آنجا بطوری بد شده است که به آنها کار نمی‌دهند و تمام مأمورین آذربایجان را از طهران میفرستند حتی مأمورین جزء حکومتهای ولایات آنجا و حکومتهای نقاط کوچک آنجا را هم وزارت داخله از مرکزمیفرستد. بلی اگر وزارت داخله این نکته را مراعات میکند که مأمورین‌محلی در یک نقطه نباید دائماً کار داشته باشند و باید عوض بشوند بایستی مأمورین و اشخاص لایقی را که سالها به‌مملکت خدمت کرده ودرآذربایجان زحماتی برای دولت کشیده وحکومتهای مهم داشته‌اند به‌مرکز خواسته و بحکومتهای سایر نقاط از قبیل ملایر و تویسرکان — همدان — اصفهان و عراق و غیره بفرستد ولی متأسفانه وزارت داخله به‌این اصل عمل نمیکند و همیشه ارآن مأمورین شکایاتی میرسد وبه‌شکایاتشان هم‌ترتیب اثرداده‌نمی‌شود و چون بضاعتی ندارند و نمی‌توانند بیایند اینجا و چندین ماه‌منتظر بشوند و هر روز بروند در اطاق انتظار وزارت داخله و اسباب‌زحمت وزیر را فراهم بیاورند این است که ابداً کارشان درست نمی‌شود و تصور میکنم حرف ایالت هم بهیچ‌جا نمیرسد برای اینکه هر وقت مأمورین محلی را پیشنهاد میکند مرکز در تحت یک عناوینی رد میکند. دوسیهٔ خدمت هم در وزارت مالیه چیز عجیبی شده‌است و عوض تسهیل موجب اشکال کارها شده است البته باید وزیر داخله که سمت ریاست تمام مأمورین وزارتخانهٔ خودشان را دارند راجع به سوابق و خدمات هر یک تفتیشات و رسیدگی کاملی نموده و هرگاه اشکالاتی راجع به تعرفهٔ خدمت آنها در مؤسسهٔ تقاعد وزارت مالیه هست آنها را مرتفع نمایند. این یکی ازسؤالات بنده بود و متأسفانه از این قضیه که رد بشویم موضوع انتخابات سراب و گرم رود پیش میآید که آن را هم بنده سؤال کرده‌ام با اینکه کار به‌مأمورین محلی ولایات نمی‌دهند تصور میکنم در خود وزارت داخله هم یک اشخاصی شاید هستند که در پشت میزهائی نشسته‌اند و حقوقاتی هم میگیرند و باز نظرشان به وکالت محلی است من نمیدانم اینها چه می‌خواهند؟ کارکه به‌منتظرین خدمت ولایات نمیدهند وکالت محلی را هم که میخواهند!! من تصور میکنم که در ایام فترت وزارت داخله بهیچوجه خودش را محکوم بحکم هیچ قانونی و مجلسی ندانسته و اگر بنده بخواهم کلیهٔ مسائل را شرح بدهم شاید باعث‌تصدیع خاطر آقایان بشود و چون میخواهند زود وارد دستور شوند شاید ایراد بگیرند لهذا بطور اختصار عرض میکنم که شش هفت ماه است انتخابات سراب و گرم‌رود در حال وقفه است. البته تأخیر انتخابات در هر ولایتی که تولید میشود بواسطهٔ اختلافات شدید حزبی یا دستجات محلی‌است مثلا از قبیل کاشان یا گیلان که اختلافات محلی موجب تأخیرآن شده است ولی در سراب و گرم‌رود ابداً اختلافات محلی نبوده و دستجات سیاسی که فرض شود باعث تأخیر تشکیل‌انجمن یاسایر مسائل باشد بهیچوجه نبوده و علت تأخیر آن فقط تصور میکنم از طرف وزارت داخله بوده است اولا در بدو امر شروع به انتخابات یک حاکمی در آنجا بوده و یک صندوقی راکه تصور میکنم‌آقایان

نمایندگان تبریز هم بدانند برده است در خانهٔ‌خودش که‌اسمش را هم نمیدانم چیست گویا مبین‌السلطنه باشد.

طباطبائی دیبا — مبین‌الملک.

عباس‌میرزا — بلی مبین‌الملک بعد مذاکراتی راجع بحکاک و بعضی مسائل از قبیل دست زدن بمهر و غیره پیش آمده است که بالاخره باعث عزل آن حاکم میشود و آن صندوق را هم گویا باطل کردند بعد به‌آنجا یک حاکم محلی فرستادند و چون محلی بود دواسی نکرد با اینکه این حاکم اخیر از اشخاص محترم بوده و مکرر حکومت اردبیل و سایر نقاط را داشته و یک مأمور خوبی بوده است بالاخره منفصل میشود و یک مأموری از طهران میفرستند که گویا اسمش مهرداد است و دوسیهٔ ایشان در وزارت داخله...

آقاسید یعقوب — این سؤال است یا استیضاح؟

عباس میرزا — سؤال هم استیضاح بلاعقبی است.

(همهمهٔ نمایندگان — صدای زنگ رئیس)

شیروانی — شما استیضاح می‌کنید؟

عباس میرزا — عرض کردم سؤال استیضاح بلاعقب است.

رئیس — تاریخ است. موضوع سؤالتان را بفرمائید.

عباس میرزا — موضوع سؤال بنده راجع بسوء جریان انتخابات سراب و گرم‌رود است که الان هم در حال وقفه است و اخیراً هم یک مفتش فرستاده‌اند به‌آنجا و بنده میخواهم که وزارت داخله تاریخ جریان آن را بگویند و عنوان کنند که علت این تعویق چه بوده است غیر از این عرضی نداشتم.

معاون وزارت داخله — قسمت اول سؤال آقا که راجع به منتظرین خدمت و مستخدمین ولایات بود تصور میکنم با اینکه آقا خودشان الان دوسیهٔ خدمتی دارند که در اداره مطرح است باید بدانند که تکمیل دوسیهٔ خدمت مطابق قانون استخدام‌چه قدر جزئیات و تفصیلات دارد که باید تمام آنها رعایت شود برای اینکه مستخدمی که میخواهد از قانون استخدام استفاده کند ناچار باید مقررات قانون استخدام را هم رعایت نماید تا مقررات آن قانون کاملا نسبت به آن مستخدم اجرا شود بحرف که نمی‌شود کسی ادعای خدمت بکند. اگر کسی بخواهد از حقوق استفاده کند باید مقررات قانون استخدام را هم متابعت نمایدخصوصاً که این قانون باید نسبت به مستخدمینی که قبل از تصویب قانون و در سابق خدمتی داشته‌اند عمل شود بنابراین جمع‌کردن اسناد و مدارک جزء جزء هرکدام از یک ولایت و از یک گوشه و از یک دوسیه ناچار مدتی وقت میخواهد. پس اگر تأخیری در عمل پیدا میشود بواسطه همین نظر است که دوسیه‌ها تنظیم شود و آن را نباید حمل به تبعیض یا طرفیت کرد. چون برای ما که دولت هستیم چه فرق میکند که مستخدم کیست؟ یک مقدار کار است ویکعده منتظر خدمت هم هستند یک محل حقوق‌هم هست که‌باید به این اشخاص داده شود و هرکس‌دوسیه‌اش مطابق موازین قانونی تنظیم شود از حقوق انتظار خدمت و شغل (اگر باشد) استفاده میکند. الان گمان میکنم از نمایندگان آذربایجان یکنفردر مجلس است که در تبریز بودند و دوسیهٔ خدمتشان در اینجا تکمیل شد و حقوق انتظار خدمتشان حواله تبریز شد مدتی هم گرفتند چون دوسیه‌شان روبراه بود و تمام شد حالا اگر اشخاصی باشند که دوسیه‌شان طول داشته باشد تا تنظیم شود نباید بکوتاهی از طرف وزارت داخله تعبیر کرد. و اینکه فرمودندنسبت بدوسیه‌های خدمت مستخدمین ولایات توجه نمی‌شود اتفاقاًبیشتر توجه ما راجع به آنها است اگر چنانچه از مکاتبات وزارتخانه‌یک صورتی برداریم خوب واضح میشود که متصل ما باولایات مکاتبه مینمائیم وسعی می‌کنیم که‌تمام‌اسناد ومدارک خدمت مستخدمین ولایات راکه ادعای سابقهٔ خدمت مینمایند زودتر تنظیم نمائیم‌تا بتوانند از حقوق قانون استخدام استفاده نمایند و چون اشارهٔ آقا به‌منتظرین خدمت آذربایجان بود عرض میکنم تاکنون دوسیهٔ دو سه‌نفرشان‌را تنظیم کرده وبه‌ایالت‌تلگراف کرده‌ایم که اگرمشاغلی دارندبرای‌این‌قبیل‌مستخدمین پیشنهادنمایندولی‌باید‌تصدیق کرد که اگرشغلی‌برای‌مستخدمین‌پیشنهادشود که‌مشمول‌قانون‌استخدام‌نباشند عملی نیست و ترتیب اثر داده نمی‌شود وتصور میکنم چون غالباً اشخاص صورت مستخدمین رسمی را ندارند و نسبت باشخاصی پیشنهاداتی میکنند که مشمول بودن آنها نسبت بقانون استخدام محرز نیست و رد میشود این راحمل برعدم مساعدت وزارت‌داخله مینمایند درصورتی که این سوء تعبیر است وبالاخره بنده عرض میکنم و اطمینان میدهم که هیچ فرقی بین مستخدمین مرکزی و مستخدمین ولایات نیست وبلکه‌کمال توجه و رعایت نسبت بمستخدمین ولایات ازحیث کار و حقوق میشود ولی مشروط براینکه خودشان هم دقت کنند و از قانون متابعت نمایند ومدارکی که‌لازم است برای ترتیب دوسیه شان ارائه دهند. و راجع باین‌قسمتهائی که عرض شد نسبت بتمام ولایات شاهد دارم واگر جزء جزء آنها را بخواهم حالا عرض کنم اسباب تصدیع است ولی نمایندگان محترمی که مراجعاتی بوزارت داخله دارند میدانند که کمال جدیت درتنظیم دوسیه‌ها میشود (بعضی ازنمایندگان ـ صحیح است) اما راجع بانتخابات سراب وگرم رود آن توضیحی راکه سؤال کنندهٔ محترم دادند دراینکه‌پیچی پیدا کرده و تأخیری در امرانتخابات حاصل شده است البته‌آن قسمتی که از حیث ماهیت‌کار تأخیر شده است بواسطهٔ اختلافات محلی بوده است و درآن حرفی نیست چون مدتی است که انتخابات آنجا شروع شده و هنوز تمام نشده است اما دلیلش چیست؟ دلیلش عمل یکنفر از مأمورین محلی است که بدون اطلاع مرکز معین شده بود وشروع بامر انتخابات آنجا کرده بود بعد اختلافاتی بین‌آن مأمور وانجمن محل پیداشد و انجمن اعتراضاتی کرد وبالاخره بایالت رجوع شد که تحقیقات نمایند وپس‌از رسیدگی معلوم شد که عمل‌آن مأمور صحیح نبوده است وچون آن مأمور مستخدم رسمی دولت نبود نمی‌شد مورد تعقیب واقع شود ولی معزول شد و رفت. البته اگرمستخدم رسمی بود قانوناً مورد تعقیب و محاکمهٔ اداری واقع می‌شد. بعد برای اینکه‌اختلافات محلی رفع شود یکنفر مأمور از طهران فرستادند. البته مأمور یکوقت خوب کار میکند یکوقت بدکار می‌کند دولت هم باید ناظر باشد و تشخیص بدهد. درصورت صحت پاداش

www.iran-archive.com

و درصورت خلاف مجازاتش نماید. بالاخره چون کار این مأمورهم چندان مرتب بنظر نیامد فوری تغییر داده شد وهمین مسئله اثبات میکند نظر بیطرفی دولت را در حفظ قانون. بعد بایالت تذکر داده و تأکید شدکه برای تسریع درصحت امر انتخابات آنجا ترتیبات صحیحی بدهدکه انتخابات از روی صحت جریان پیدا کند و چون باز اشکالاتی از حیث مأمورین محلی بنظر میآمد که مبادا اختلافات مهمی ایجاد شود یکنفر مأمور نسبة مهم و محل اعتمادی بآنجا روانه شدکه با رعایت بیطرفی انجمن‌نظار را دعوت وانتخابات را مطابق قانون خاتمه بدهد و البته این اشکالاتی که تاکنون پیدا شده وباعث تأخیر جریان انتخابات‌شده باید رفع نموده وسعی کردکه مطابق قانون وبایک اصول صحیحی انجام یابد.بنابراین این سوء جریانی که اشاره فرمودند از طرف وزارت داخله نبوده بلکه از طرف وزارت داخله اقدام در رفع سوء جریان وتصحیح‌آن بعمل آمده است. و در خاتمه هم عرض‌میکنم و اطمینان میدهم ترتیبی‌که برای انتخابات سراب وگرم‌رودد‌رنظر گرفته شده‌کاملا اطمینان‌بخش وباکمال بیطرفی و دقت رعایت قانون میشود.

رئیس - آقای زوار سؤالی کرده‌اند راجع به تبعید مدیر روزنامهٔ آزاد مشهد. بفرمائید.

زوار — چون آقای معاون وزارت داخله در خارج بابنده مذاکره کردند ومن را قانع نمودند لذا عرضی ندارم.

رئیس - قانع شدید؟

زوار - بلی.

رئیس - آقای آقاسید یعقوب نسبت بعملیات حکومت کازرون و استعمال چوب و فلک سؤالی داشتند.

آقا سید یعقوب - بلی بنده سؤال کرده بودم نمایندهٔ محترم آقای نوبخت‌هم شرح مفصلی دراین خصوص توضیح دادند بعد در روزنامه دیدم‌که وزارت داخله اقدام مقتضی کرده‌است. این است‌که بنده هم قانع شدم.

رئیس - آقای خطیبی‌هم سؤالی داشتند راجع بمطالبات گوسفند فروشان‌گروس از قصابها.

خطیبی - بلی سؤال بنده راجع بمطالبات چوبداران‌گروس بود. دیروز از طرف آقای رئیس‌الوزراء نمایندهٔ آمد‌کمیسیون عرایض پس‌ازآن‌که کاملا عرایض بنده و مطالبات حقهٔ چوبداران را تصدیق کرد دراین باب قراردادی بسته و تصمیمی‌گرفتند‌که انشاءالله بعد عملی خواهد شد از اینجهت‌بنده فعلا عرضی ندارم تا بعد به‌بینیم نتیجه چه میشود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب راجع بانتخابات کاشان سؤالی کرده بودند.

آقا سید یعقوب - آن راهم نظر آقای رئیس مستحضر است که در همان‌جلسه که در آنجا شد جوابهائی داده شدکه بنده قانع شدم دیگر محتاج‌نیستم سئوال کنم.

رئیس — آقای احتشام زاده راجع بمال‌الاجاره و عدم تخلیهٔ اراضی ورثهٔ حاج شیخ عبدالحسین یزدی از طرف اداره امنیه سئوالی داشتند بفرمائید.

احتشام‌زاده - قبل‌ازاینکه مطلب خود را عرض‌کنم‌سه اصل مهم متمم قانون اساسی را برای خاطر آقایان نمایندگان محترم و جلب نظریهٔ آنها قرائت میکنم...

رئیس - سؤالتان را بکنید.

احتشام‌زاده - اداره تشکیلات امنیهٔ مرکزی طهران‌که در اراضی‌اسین‌الملک واقع است در اطراف ادارهٔ خود سیزده هزار ذرع زمین‌که متعلق است بورثهٔ مرحوم شیخ عبدالحسین‌یزدی اشغال‌کرده باین ترتیب در سال قبل موقعی‌که این اراضی را مسالک و ورثه زراعت‌کرده بودند امنیه بعنوان اینکه میدان مشق برای افراد لازم است بدون اجازهٔ مسالک آمده و زراعت مردم را پایمال‌کرده و الان هم قریب یکسال است این اراضی را در تصرف خود نگه داشته است و هرقدر هم نمایندگان ورثه شکایت کردند ترتیب اثری داده نشد علاوه براینکه مقدار زیادی خسارت بزراعت آنها وارد گردیده و مدتی است این اراضی را مسلوب‌المنفعه گذاشته‌اند چون آنجا را تصرف کرده‌اند مانع فروش‌آن هستند در صورتی‌که ورثه احتیاج دارند ومیخواهندآنجا را بفروشند. نظر باینکه دراصل نهم وپانزدهم وهفدهم متمم قانون اساسی ذکر شده است‌که هیچ ملکی را از تصرف صاحب ملک نمی‌توان خارج کرد وسلب تسلط مالکین ممنوع است وافراد مردم ازحیث شرف و جان ومال مصون هستند بنده چون در اینجا می‌بینم برخلاف اصول قانون اساسی از طرف ادارهٔ امنیه‌رفتار شده است ویک خسارتی متوجه یک عده بیچاره کرده‌اند ازوزارت داخله سئوال میکنم که علت این عمل خلاف قانون چیست؟ و البته‌بایستی وزارت داخله مراقبت کند وبادارهٔ امنیه تذکر بدهد که‌این‌عملیات خودش را ترک کند والا بکلی سلب امنیت و اطمینان مردم از این اداره میشود. ملاحظه بفرمائید وقتی یک ادارهٔ که حافظ امنیت مملکت است در مرکز این عملیات رابکند نمیدانم در نقاط دوردست افراد این اداره با مردم چه‌می‌کنند؟

بعضی از نمایندگان — صحیح است.

معاون وزارت داخله — از این قضیه اطلاعی در وزارت داخله نبوده است بعد از آنکه آقای احتشام‌زاده سئوال کردند از ادارهٔ امنیه توضیحاتی خواسته شد والبته اگر قضیه باین کیفیتی باشد که میفرمایند تعقیب وجبران خواهد شد.

آقاسید یعقوب — بعدلیه باید تظلم کنند.

رئیس — خبر کمیسیون بودجه راجع به‌لایحهٔ دوازدهم مطرح است. مادهٔ واحده بضمیمهٔ دو تبصره قرائت میشود.

(باین عبارت خوانده شد)

ماده واحده — وزارت مالیه مجاز است که‌کلیه مخارج مملکتی بانضمام شهریه وستمریات ومصارف وحقوق منتظرین خدمت بابت مهر وآبان هذه‌السنه ۱۳۰۵ را برطبق بودجه‌های تفصیلی ومواد مقرره قانون بودجه مصوب ۱۳۰۴ در حدود‌پرداخت اسفندماه بعنوان علی‌الحساب بپردازد.

تبصرهٔ ۱ — بغیر از حقوقی که مطابق قانون استخدام

بمستخدمین داده میشود تا زمانی‌که بودجهٔ تفصیلی ازتصویب مجلس نگذشته بهیچ مستخدمی بعنوان انعام ومددمعاش واضافهٔ حقوق دیناری داده نخواهد شد.

تبصرهٔ ۲ — بمستخدمین خارجی غیر از آنچه درکنتراتهای مصوبهٔ آنها تصریح شده است بهیچ اسم ورسم بدون تصویب مجلس دیناری داده نخواهد شد.

رئیس — آقای شریعت‌زاده (اجازه)

شریعت‌زاده — البته آقایان محترم متوجه هستند‌که شروع باجراء اصلاحات عمیق درامور مملکتی فقط درمورد بودجه و مباحثات مجلس در مسائل مالی است واز نقطهٔ‌نظر رعایت‌اهمیت این موضوع بوده‌که درقانون اساسی ذکر شده‌که در حدوداصول مسئولیت وزراء لازم است ششماه قبل از انقضاء هرسالی در بودجه سال بعد تقدیم مجلس شورای ملی بشود‌که مجلس بتواند آن اصلاحات عمیقی که طرف احتیاج مملکت است در امور بودجه منظور بدارد. اگرچه‌بنده شخصاً مخالفتی در تأدیه مخارج مملکتی ندارم ولی اظهار مخالفت بنده فقط تذکر این اصل اساسی است در حضور مجلس شورای ملی بدولت‌که باید سعی کنند هرچه زودتر بودجهٔ مملکتی را تقدیم مجلس شورای ملی نمایندزیرا اگراین‌طور نباشد واصول دودوازدهم ادامه داشته باشد بایدتصدیق کرد که مجلس شورای ملی محروم خواهد بود از انجام بزرگترین‌خدمتی که نسبت به‌مملکت وملت عهده‌داراست. این است‌که‌بنده بهمین مختصر تذکر قانع‌میشوم وامیدوارم زودتر دولت بتقدیم بودجه کل مملکتی موفق شود .ودر قسمت تأدیه دودوازدهم هم‌که برای مخارج ضروری مملکت لازم است مخالفتی ندارم ونظرم‌فقط اهمیت این موضوع بود که توجه مجلس شورای ملی‌بآن‌جلب شود ودولت هم وظیفهٔ خود را انجام دهد.

شیروانی مخبر کمیسیون — موضوعی را که‌نمایندهٔ محترم میفرمایند کاملا قابل تصدیق است وگمان نمیکنم هیچیک از نمایندگان تردیدی دراین خصوص داشته باشند. البته باید این اصل رعایت شود ولی از آن‌طرف هم تصدیق بفرمائید‌که دولت فعلی از وقتی‌که مجلس شورای ملی‌باو رأی اعتماد داده‌است‌بیش از یکماه نیست‌که‌مشغول کار شده است واطلاعاتی که بنده‌وشاید کمیسیون بودجه داریم این است‌که دولت در این مدت قلیل نهایت جدیت را کرده است‌که بودجه‌های مملکتی را تهیه‌نماید کمااینکه وزیر مالیه هم چند روز قبل در اینجا تعهد کردند‌که‌در این هفته بودجه‌های مملکتی را تقدیم مجلس شورای‌ملی نمایند وحاضر هم‌هست ولی چیزی که‌هست این است‌که میبایستی‌دولت دوازده‌ماه قبل یعنی‌دولتی‌که دراول سال ۱۳۰۴ کار میکرده‌است آن دولت بودجه‌های سنه ۱۳۰۵ را تهیه وتقدیم مجلس کرده‌باشد بنده نمی‌خواهم آن دولت را هم مقصر قلمداد‌کنم برای اینکه اگر نماینده محترم در نظر داشته باشند اول‌مرتبه‌که بودجهٔ تفصیلی برطبق یک اصول وقوانینی‌که در مملکت فعلا جاری است بودجهٔ بود‌که در دورهٔ قبل تقدیم مجلس شد وماهم‌که الان این دو دوازدهم را تصویب مینمائیم برطبق همان بودجهٔ تفصیلی است که درسنهٔ ۱۳۰۴ تصویب شده‌است وفرقی‌که دارد این‌است‌که یک اضافات وضمائمی را هم‌که میخواسته‌اند اضافه‌کنند‌کمیسیون بودجه موافقت نکرده است تابودجه تفصیلی تقدیم مجلس شورای ملی بشود. وبا وضعیات فعلی مملکت وبا اینکه کارها جدیدآدارد بجریان میافتد نمایندهٔ محترم باید تصدیق بفرمایند‌که بدولتی‌که جدیداً زمام امور را دردست گرفته نمی‌شود فشار وارد آورد. معهذا این اصلی را که نمایندهٔ محترم اظهارکردند بنده‌کاملا موافقم در قانون اساسی هم تصریح شده است .مخصوصاًهم از طرف کمیسیون بودجه تذکر داده شده است که بودجه‌های سنهٔ ۱۳۰۶ را دولت زودتر بمجلس بیاورد‌که در حینی‌که بودجهٔ ۱۳۰۵ مطرح است بودجهٔ ۱۳۰۶ هم اصلاح وتصویب شود.

بعضی از نمایندگان — صحیح است.

رئیس — آقای دیبا (اجازه)

طباطبائی دیبا — بنده بااصل ماده موافقم ولی بااین‌دو تبصره مخالفم. این دوتبصره در لایحهٔ دولت نبود وآقای آقاسید یعقوب درکمیسیون پیشنهاد کردند وبنده عقیده‌ام این‌است‌که‌این فقط یک‌تذکر قانونی است وبا اصل‌قانون‌گذاری ذکر آن در اینجا منافات دارد البته دولت باید بقانون استخدام‌عمل کندوبعلاوه‌این تبصره‌متناقض‌بامادهٔ اول است.

در سال گذشته دولت یک اعتباراتی داشته است از قبیل صد دو وغیره وحالادرصورتی‌که مادهٔ‌اول تصویب‌شود این‌دوتبصره نقیض آن ماده خواهد بود.

رئیس — آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی — بنده هم بانظریه آقای دیبا موافقم.

رئیس — آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسیدیعقوب — بنده نمیخواهم حالا یک مسائلی راکه‌در کمیسیون مذاکره واظهار عقیده میشود در اینجا تذکربدهم و نمیخواهم عرض‌کنم‌که آقا در آنجا اظهار عقیده‌میکنند ودراینجا طور دیگر اظهار میفرمایند! درکمیسیون راجع باین تبصره‌که مذاکره شد ومعتقد بتصویب این تبصره شدند برای این‌بود‌که آنهائی‌که‌میخواهندتولیدیک‌اشکالاتی‌بنمایندویک‌افراط‌وتفریط‌هائی بکنند این‌تبصره‌جلوی‌آن افراط وتفریطهارابگیرد ودرواقع یک سدی بشود‌که‌دولت‌دربعضی‌جاهادستش بازنباشدزیراشاید دولت‌درتحت فشاری‌باشد ولااقل‌بتواندبوسیله یک‌تبصره یایکماده الحاقیه یایک تنبیهی متعذر و در بعضی قسمتها داخل نشود و نتوانند بدولت بگویند آقا تو پانزده هزار تومان اعتبار داری بیا فلان قدر بما خرج سفر بده ما از این نقطهٔ نظر بود که آمدیم و این تبصره را در اینجا اضافه کردیم که در واقع یک وسیلهٔ عذری برای دولت باشد که نتواند بعضی کارها را قبول نماید ومخصوصاً با آن نظری که مجلس شورای ملی در قسمت بودجه دارد وجدیت دارد‌که یک پول از حدود خودش خارج نشود و برخلاف قانون یک دینار خرج نشود (ما همچو وکیلی هستیم) و ما برای‌اینکه تحدیدات و تعیینانی برای دولت شده باشد که نتواند تجاوز بکند اینکار را کردیم حالا آقا میگویند‌که جلوی دست دولت را باز بگذاریم که

www.iran-archive.com

هرچه میخواهد بکنند؟!! این یک‌نظری بود که در کمیسیون‌هم راجع به‌این قسمت صحبت شد. آقایان هم رأی دادند. صورت جلسه هم حاضر است مسأله این است. اگر رجوع بفرمائید به‌مصارفی که در وزارتخانه ها شده است (حالا بنده موردحمله هم واقع میشوم بشوم) می‌بینید که اگریکی ازاعضاء ادارات نیم‌ساعت بعد از کارشان بنشینندآنجا سیگاربکشند فوراً یک‌پیشنهادی‌میشود که بما اضافه حقوق بدهید. این تبصره برای این است که دولت نتواند در این حدود چیزی به آنها بدهد مگراینکه صورت تفصیلی این اضافه کاریها بیاید به مجلس ومجلس به بیند که این اضافه کاریها برای چه بوده است. این‌چه کاری بوده است که هشتصد تومان در یک‌جا و پنجهزار تومان در یک‌جا بخرج آورده‌اند این چه کار فوری بوده است؟! ما این نظر را داشتیم که جلوی دست دولت باز نباشد و ما آن را محدود کنیم که پول این اضافه کاریها را ندهد تا صورت تفصیلیش بیاید به مجلس شورای ملی و در این‌جا نماینده‌ها نگاه‌کنند به‌بینند حقیقةً کار لازمی بوده است و دولت واقعاً محتاج بوده است که این اضافه کار را بدهد یا نه؟ از این نقطه نظر این پیشنهاد را کردیم. حالا مجلس مختار است. نقطهٔ نظر بنده که این پیشنهاد را کردم این بود که جلو افراط و تفریط مسدود شود حالا آقایان اکثریت موافقت میفرمایند بفرمایند نمی‌فرمایند هم مختارند اختیار با خود مجلس است.

معاون وزارت داخله— برای اینکه مطلب یکقدری‌واضح‌تر بشود و اگر اشکالی است روشن‌تر بشود عرض میکنم، این تبصره یک که نوشته است:(غیر از حقوقی که مطابق قانون استخدام به مستخدمین داده میشود به هیچ مستخدمی به‌عنوان انعام و مدد معاش دیناری داده نخواهد شد) این فوق‌العاده برای ادارات و خصوصاً مأمورین ولایات تولید زحمت میکند. برای اینکه مأمورین ولایات یک دسته مستخدمین‌گمرک هستند و یک قسمت آنها در ولایات و جاهای بدآب و هوائی هستند که دولت ناچار است اضافه و مدد معاش به آنها بدهد و اگر این قید بشود آنوقت‌منحصر میشود بهمان حقوق رتبهٔ استخدامی‌شان و در این‌صورت کار بهم میخورد و تولید زحمت فوق‌العاده میشود. همین‌طور سایر مأمورین ولایات ولی این ترتیب نسبت به مأمورینی‌است که در نقاط بد آب و هوا هستند و به مأمورینی که در مرکز هستند تعلق نمیگیردو آنهم‌حقیقةً از روی احتیاجات داده میشود نتیجه اینکه مأموری که‌می‌رودبه ولایات وازمرکزخودش دور می‌شود او علاوه برحقوق رتبهٔ خودش مستحق‌این اضافه و مدد معاش‌هست و باید به او داده شود به‌این جهت بنده تصور میکنم ابقاء این تبصره در این ماده به‌کلی‌اسباب زحمت خواهد شد خصوصاًراجع به مأمورین ولایات. و اما راجع به اضافهٔ ساعات کار که فرمودند عرض میکنم که این خرج مستمر دائمی نیست هر وزارتخانهٔ در بودجهٔ خودش اگر اعتباری دارد در مواقع ضرورت این اضافه را میدهد. فرض بفرمائید درموقع انتخابات ما محروم بودیم که اداره انتخابات را وادارکنیم که شب‌ها هم کار بکنند و بلکه روزهای تعطیل راهم بیایند کار بکنند زیرا غیر از این چاره نداشتیم و این درواقع یکی از مواقع احتیاج و ضرورت بود و البته یک عضوی که روزی شش هفت ساعت باید کار بکند وقتی دو برابر کارکرد دولت بایدیک تشویقی نسبت به او بنماید و حقوق ساعات اضافه‌کار آنها در مواقع مقتضی داده شود زیرا همانطور که عرض کردم در موقع ضرورت و احتیاج بوده است. و به اضافه نظامنامهٔ خیلی دقیق و منظمی در این کار هست که بی‌هوا یک ادارهٔ نمیتواندبه‌یک مستخدمی حقوق اضافه‌کار بدهد. هر مستخدمی باید روزی چند ساعت کار بکند ولی اگر از آن مقدار تجاوز کرد البته اضافهٔ برای او باید منظور داشت و باید حقوقی به او داده شود و این یک موضوع مهمی نیست. و اما راجع به جزئیات اشاره فرمودند: این جزئیات و اعتبارات تمام در بودجهٔ سال قبل تصویب شده است و در هر صورت و روی همرفته به عقیده بنده ذکر این تبصرهٔ اول اشکال بزرگی برای ادارات فراهم خواهد نمود.

رئیس — آقای فهیمی. (اجازه)

فهیمی — بنده بطور کلی اصلا با ادامهٔ ترتیب تصویب دو دوازدهم مخالفم. در اول مجلس چهارم که مجلس بعد از فترت پنج شش ساله مواجه شد با یک بودجه‌هائی که چندمیلیون‌سخارج علاوه بود بر عایدات و اگر منتظر میشد که بودجهٔ کامل‌تهیه بشود موفق نمیشد و چندساه طول‌میکشید‌تصمیم گرفت که با اتفاق دولت اعتباراتی که آن روز معادل نوزده وبیست میلیون بود با تناسب کاملی بین وزارتخانها تقسیم نماید که بعد وزارت‌خانها خودشان بودجهٔ تفصیلی را در حدود آن اعتبار بنویسند و این ترتیب تاحدی مجری شد ولی بودجه تفصیلی آنطوری که قانون معین کرده بود حاضر نشد. در دورهٔ پنجم مجلس قدری مقاومت کرده در این امر آنوقت شروع شد به مسأله دو دوازدهم در تحت این عنوان که عجالةً دو دوازدهم را بدهند تا بودجه برسد و به‌عبارة اخری آن اعتبار کلی سالیانه تبدیل شد به اعتبار جزئی ماهیانه. در آخر مجلس پنجم هم که بودجه گذشت آن قسمتی که در مجلس تصویب شد و در متن قانون ذکر شده است انجام‌هم مجلس بودجهٔ تفصیلی را تصویب نکرده است بلکه اعتباراتی‌بود برای وزارتخانها. درصورتی که مطابق قانون بودجه هروزارتخانه باید تقسیم شود به فصول و مواد که مجلس جزء بجزء رأی بدهد و این تقسیم بودجه به‌مواد و فصول نه برای این است که مجلس یک اعتبار هزار تومانی را فرضاً صد تومان یا دویست تومان کسر بکنند بلکه برای این است که مجلس حق نظارت عالیهٔ خودش را که قانون اساسی معین کرده است درکلیهٔ مؤسسات مملکتی‌اجرا نماید. یعنی شاید اصلا وجود یک ادارهٔ یا یک مؤسسهٔ را لازم نداند و اعتبارش را تصویب نکند چون ما راه و وسیلهٔ دیگری برای اعمال نظریات خودمان در مؤسسات مملکتی غیر از راه بودجه نداریم و فقط از این راه است. مثلا شاید بنده راجع به مؤسسات وزارت مالیه خیلی اعتراض داشته باشم در چه موقع باید عرض کنم؟ یا شاید بنده راجع به سایر تشکیلات و مؤسسات مملکتی اعتراضاتی داشته باشیم هر روز که نمیشود به‌این عنوان استیضاح را به میان آورد ولی از راه مسألهٔ بودجه میتوان این نظریات را

تأمین نمود پس در تهیهٔ بودجه که ما در قدم اول باید وسائل نظارت خودمان را بعمل آوریم هنوز موفق نشده‌ایم. قدم دوم هم بوسیلهٔ هیئت تفتیشیه است. مثلا دیوان محاسبات که از طرف مجلس شورای ملی مأمور نظارت درجریان دائمی اجراء بودجه است آنرا هم که نداریم بطریق اولی سومی هم که تصویب لایحهٔ تفریغ بودجه که از برای پس گرفتن اعمال دولت است آنهم نخواهد بود و این رویه به‌این ترتیبی که ما پیش گرفته‌ایم هی یک دوازدهم و دو دوازدهم بالاخره هیچوقت ما را به‌این موضوع نمیرساند. الان ملاحظه بفرمائید دو دوازدهمی که تقاضا شده است یک دوازدهم آن برای همین یک ماهی است که مانده است برفرض که در این هفته هم بودجه را تقدیم مجلس کنند در آخر ماه تمام نخواهد شد و یقیناً باز در آخر ماه اظهار خواهد شد که چون بودجه تصویب نشده دو دوازدهم دیگر تصویب شود آنوقت دو دوازدهم برای آخر سال میماند اول فروردین ۱۳۰۶ هم مواجه خواهیم بود با دو دوازدهم‌های آن سال و تا آخر سال بودجه مطابق قانون اساسی‌و مطابق اصل ۲قانون اساسی که باید بودجهٔ هر سال در نیمه آخر سال قبل بیاید به مجلس و پانزده روز قبل از نوروز از تصویب مجلس بگذرد هیچوقت انجام نخواهد گرفت. از آن گذشته این تصویب اعتبار کلی چنانکه آقای آقاسید یعقوب‌هم اشاره فرمودند به کلی دست وزارتخانها را باز میگذارد و در این حدود هر خرجی بخواهند ولو مخالف نص صریح قوانین باشد مینمایند چنانچه الان هم معمول است و این مخارج را میکنند.راجع به ساعات اضافه کار هم که اینجا فرمودند بطوریکه بنده شنیده‌ام (اطلاع که ندارم ولی امیدوارم خلاف باشد به‌اینطور شنیده‌ام) که امسال هفتاد هزار تومان حواله از بابت تأدیه حقوق ساعات اضافه کار صادر شده است غیر از حقوق معمولی. اینها چه وقت به حساب میآید و چیزی برای سال آتیه میخواهند پیش‌بینی کنند یکنند و بدهند به‌مجلس. البته کمیسیون بودجه هم دو ماه وقت دارد متدرجاً بودجه‌ها را ملاحظه میکنند و میآورند به مجلس و تصویب میشود و اگر یک مرتبه این کار را کردیم دیگر همیشه کار بجریان طبیعی خودش خواهد افتاد یعنی سال ۱۳۰۶ بودجهٔ که میآید برای سال ۱۳۰۷ خواهد بود و همینطور سال‌های بعد بنابراین استدعا میکنم که مجلس و دولت در این عرض بنده موافقت بفرمایند و بجای دو دوازدهم شش‌دوازدهم با یک شرائط و قیودی که کمیسیون پیش‌بینی کرده تصویب کنند تا بودجهٔ را که میآورند برای سال آتیه تصویب شود.

مخبر — وقتی که مقنن یک مواد قانونی را مینویسد البته نظر او ذکر یک اصولی است که باید در موقع خودش اجرا شود. یک موادی هست که فوراً در همان موقع تحریر قانون عملی است و یک موادی هم هست که وقتی میخواهند عملی شود پانشاری وجدیت میکنند تا عملی‌شود.آنوقتی که قانون اساسی رامینوشته‌اند در آنجا تذکر داده شده است که باید بودجه را شش ماه مطابق قانون اساسی موفق شویم والا الان هم اگر میخواهید این دو دوازدهم را تصویب بکنید بنده هم موافقم بلکه عرض میکنم عوض دو دوازدهم شش دوازدهم تصویب کنید با همین شرائط و قیود ولی بودجهٔ سال آتیه را تا دو ماه دیگر بیاورند به مجلس و درظرف این دو ماه دولت این بودجهٔ که در دست دارد اضافات و هرچه هست پیش‌بینی بکند و بدهد به مجلس که در کمیسیون بودجه کاملا غور رسی بشود و تا قبل از عید نوروز بودجهٔ سال آتیه تصویب شود و اگر غیر از این بکنیم تا آخر سال بدو دوازدهم مشغولیم و همینطور در سال آتیه و هیچوقت این ماده قانون اساسی که راجع به تصویب بودجه است و میگوید بودجه هر سال شش ماه قبل از آن سال باید بیاید به مجلس و پانزده روز قبل از عید نوروز تصویب شود مصداق پیدا نخواهد کرد و ما به‌این مقصود نخواهیم رسید. و دراینجا مجلس با دولت باید همراهی کند وشش دوازدهم امسال را تصویب کند با یک قیود و شرایطی و دولت هم جدیت کند و از حالا تا دو ماه دیگر بودجه خودشان را بیاورند به مجلس و الان که میگویند بودجه حاضر است تجدید نظری اگر لازم دارد و کی رسیدگی خواهد شد؟ بنده می‌بینم فلان تاجری راکه از چند سال قبل ادعائی از یکی از مقامات خارجی داشته است و مربوط بدولت ایران بوده است اجازه میدهند تا معادل شانزده هزار هفده هزار تومان از مالیات انحصار قند و چای او را معاف بدارند. این حق را کی بدولت داده است؟ کی به‌وزارت مالیه این حق را داده است که این بذل و بخشش‌ها را از عوائد دولت آنهم از عوائدی که متعلق به‌یک کارهای مخصوصی است بنمایند؟ و همینطور در راپورتی که کمیسیون بودجه داده است راجع به مسأله کنتراتیها خوش بختانه این پیش‌بینی را کرده‌است و حقیقةً بنده این نظریه‌شان را تقدیس میکنم.در کنتراتهای‌خارجی یک حقوق و مخارجی دارند که در آنجا منظور شده است ولی اگر بصورت ملزومات مراجعه شود خواهید دید که حقیقةً مخارجی از بابت آنها در آنجا ذکر شده است که ذکرش شرم آور است ولی خوشبختانه کمیسیون بودجه پیش‌بینی این قسمتها را کرده است. حالا بنده مقصودم این نیست که سنگی جلوی پای دولت بیفتد که نتواند کاری بکند ولی بنده عرض‌میکنم که مجلس‌باید جدیت ومقاومت کند که باترتیب جریان‌بودجه قبل ازسنهٔ آتیه به‌مجلس تقدیم کنند و از مجلس بگذرد ولی این در آن موقعی بوده است که اساساً در این مملکت بودجه نبوده است و مالیه هم معلوم‌نبوده است چه میکرده‌اند و بالاخره این حرفهائی را هم که حالا میزنیم آنوقت زده نمیشد ولی این البته یک اصل مقدسی است که حتماً باید درهر مملکت قانونی ازنقطهٔ‌نظری که نماینده محترم فرمودند رعایت شود. تا اواخردوره چهارم هم بالاخره دولت‌بودجه نداشت و اعتبارات خیالی بود و همانطور که اظهار داشتند یک اعتبارات خیالی و یک اعتباراتی که نمیدانستند صحیح است یا نه و آیامحل دارد یا نه این اعتبارات را تقسیم کردند توی وزارتخانها و از آن وقت میتوان گفت که شالودهٔ بودجه ریخته شد و در این چند سال که‌میسیون امریکائی مراقبت میکرده است برای تمرکز عایدات و بالاخره نوشتن بودجهٔ خرج تازه حالا رسیده است به یک به‌دجهٔ ناقصی که در دست ما است و بنده هم تصدیق میکنم که باید

www.iran-archive.com

تکمیل شود و ما بایستی این بودجه را هم شش ماه قبل از سال آتیه حاضر کرده باشیم ولی تصدیق بفرمائید که هنوز وسائل آن در دست نیست که دولت بتواند شش ماه قبل از سال آتیه عایدات خودش را پیش‌بینی بکند. شما الان یکنفر شخصی هستید که در مالیه کار کرده‌اید و اطلاعات زیاد دارید هنوز مالیه ما کاملاموفق نشده است که عایدات پیش‌بینی شده خودش را با یک ارقام ثابت و بدون تردید تحت نظر بیاورد در درجه اول ما باید سعی کنیم همانطوریکه در دوره پنجم خود بنده هم اظهار میکردم و حالا هم در کمیسیون همیشه گفته‌ام دولت باید همانطوریکه بودجه خرج خودش را با یک ارقام ثابتی بیاورد بودجه عایدات پیش‌بینی‌شده خودش را هم با یک ارقام ثابت و بدون تردیدی بیاورد. هنوز مالیات مستقیم ما ارقام ثابتی ندارد هنوز مالیه نمیتواند بودجه را جمعش را با یک ارقام ثابتی مطابق بودجه خرجش معین کند بنابراین مقنن آن‌وقتی که این مواد را نوشته است در همان موقع هیچ وسیله برای اجرای آن مواد بدستش نبوده است و البته اگر وسائل موجود بود ما تاکنون بودجه صحیحی داشتیم ولی‌عجالةً دولتی که آقا فرمودند و ما میخواهیم در عملیات او از راه بودجه نظارت کنیم همانطور که عرض کردم یکماه است که‌ازطرف مجلس به او رأی اعتماد داده شده است و مجلس هم که میخواهد در تشکیلات او نظارت کند و البته باید هم نظارت داشته باشددوماه بیشتر نیست که تشکیل شده و ما هم تازه شروع بکار کرده‌ایم و البته ما باید از طریق بودجه نظارت در تشکیلات او داشته باشیم و دولت هم باید این اصل را رعایت کند ولی تصور نمیکنم اینقدرها هم دیر شده، باشد که ما ازطریق بودجه نظارت درعملیات او بکنیم و البته او هم در مقابل یک وضعیاتی واقع بوده است و اگر در تقدیم بودجه به مجلس تأخیر کرده و نیاورده بواسطهٔ همان محظورات بوده است پس همانطوری که عرض کردم هنوز دیرنشده است و انصافاً تصدیق خواهید فرمود. اما اینکه میفرمایند ماحالا جلوی دولت مقاومت نمائیم که تشکیلات خود را در تحت‌نظارت ما بیاورد این را هم باید تصدیق بفرمائید که یک موقعی مجلس واقع شد در تحت یک بحرانی و بدون اینکه دولت اصلا وجود داشته باشد برای اینکه مسؤولیت مملکت بعهدهٔ ما است و حفظ انتظامات مملکتی از وظیفه ما است و بواسطه اینکه مرکز مملکتی این‌جا است ما تشخیص‌دادیم که باید در آن موقع بودجه مملکت را بپردازیم و در ضمن هم نظارت در تشکیلات او داشته باشیم. و راجع به این هفتاد هزار تومانی هم که فرمودند با اینکهٔ خود بنده هم اطلاعاتی راجع به ساعات اضافه کار دارم ولی این مبلغ هفتاد هزار تومان یک رقم درشتی است که بنده نمیتوانم باور کنم ولی یک موضوعی است که باید مواردش را ایشان در دست‌بیاورند و سؤال بکنند و بدولت تذکر بدهند که این نوع خرجها نشودولی این نکته را هم باید متذکر باشند یعنی یادآوری میکنم که دولت خارج از حدود اعتبارات خودش یکشاهی خرج نکرده و نمیتواند بکند و اعتباراتی هم که بدولت داده میشود برای تفریح و تفنن نست بلکه برای این است که دولتی که محل اعتماد مجلس است اگر یک روز دید در وزارتخانهٔ خودش بایستی یک اضافهٔ برای انتخابات مثلا داده شود از محل آن اعتبار بپردازد زیرا البته یک مخارجی هست که نمیشود قبلا پیش‌بینی نمود جز اینکه‌شما یک اعتباری معین کنید وبدولت بدهید والبته دولتی هم که محل اعتماد و طرف اطمینان است دو صدم از بودجه مملکتی را میتوان اعتماد کرد که در راه بدی خرج نخواهد کرد و آن بذل وبخشش راجع به تاجر و اینها را هم بنده نمیدانم و باید مواردش را پیدا کرد و دید و حساب کرد و در خاتمه عرض میکنم چون ما یک مالیه داریم که اصولا از نقطهٔ نظر بودجه دارد رو باصلاح میرود ولی در عین حال البته نواقصی هم دارد و بنده هم تصدیق میکنم ولی فراموش هم نباید کرد که ما در یک مملکتی زندگانی میکنیم که نواقصش خیلی زیادتر ازاینها بوده است و حالا کم کم دارد رو به‌یک اصلاحاتی میرود و باید این حرفها هم زده شود و آقایان وکلاء هم مقاومت کنند و در تمام این جزئیات صحبت کنند تارفع نواقص بشود نه اینکه جلوگیری از جریان امور بشود.

جمعی از نمایندگان — مذاکرات کافی است.

رئیس — پیشنهاد آقای حشمتی قرائت میشود.

(بمضمون ذیل خوانده شد)

بنده عین ماده پیشنهادی دولت را پیشنهاد میکنم.

رئیس — بفرمائید.

حشمتی — آقایان البته اگر ماده پیشنهادی دولت را با این ماده ملاحظه فرمایند می‌بینند که این ماده عبارت زائدی دارد و تصور میکنم جز اینکه اشکالاتی برای دولت پیش میاورد نتیجهٔ دیگری ندارد. درساده پیشنهادی دولت مینویسد: مطابق بودجهٔ مصوبه ۱۳۰۴ و بودجه مصوبه مجلس را البته در نظر دارند که این قسمتها درآنجا ذکر شده بنابراین دو تبصره را به‌کلی زائد میدانم وهیچ‌موضوعی برای این تبصره‌ها بنده تصور نمیکنم والبته دولت نمیتواند یک دینار زیادی از آن حدود بودجه مصوبه که پارسال پرداخته است زیادتر خرج بکند و ایرادی هم در پیشنهاد دولت تصور نمیکنم باشد بنابراین بنده همان مادهٔ پیشنهادی‌دولت را پیشنهاد کردم.

رئیس — آقای آقاسید یعقوب. (اجازه)

آقاسید یعقوب — بنده گمان میکنم اگر حشمتی توجه‌بفرمایند و اصل علت تنظیم این ماده را در کمیسیون بودجه در نظربیاورند این پیشنهاد را مسترد دارند و بنده مخصوصاًاز مقام ریاست اجازه میخواهم که اگر خارج از موضوع هم هست عفو بفرمایند تا بنده یک صورتی به آقایان نشان بدهم شما این صورت را بردارید به بینید (ورقه را که در دست داشتند ارائه دادند) در این چهار ماهی که فترت بوده است نگاه کنید به بینید این مخارجی را که دولت دراین‌جا کرده است چیست؟ بنده ناچارم این خط‌کشی‌ها را به‌عرض آقایان برسانم تا آقایان قضاوت کنند. بنده در این نوع مسائل خیلی عصبانی هستم. چارهٔ هم ندارم. این صورت در دست تمام آقایان هست. ما آمدیم در دورهٔ پنجم این قسمت را اینجا نوشتیم و از هر طرف. دولت را محاصره کردیم و گمان کردیم که

یک زنجیر آهنی دور دولت کشیده‌ایم و چیزی اضافه خرج نمی‌کند برای جشن تاجگذاری دویست هزارتومان گذراندیم به‌بینید این‌جا چه چیز است! راجع به اسب‌دوانی، وزارت جنگ، راجع به‌مخارج کسانی که در وزارت مالیه اشتغال داشته‌اند وحقوق گرفته‌اند و همینطور مخارج معالجه هزار تومان و دو هزار تومان. اینها را ملاحظه نمائید. همانطورکه بنده مسؤول هستم آقای حشمتی شما هم مسؤولید، مسؤول هستیم که ازاین بدبختیها بمنقاش قانون‌پول جمع میکنیم میاوریم اینجا. کمیسیون بودجه به یک اندازه درنظر گرفت که محدود شود. دست دولت باز نباشد این مخارج را بکند بنده عرض میکنم دویست هزار تومان مخارج جشن تاجگذاری را، گذراندیم و رفت دیگر این مخارج چه چیز است؟! چرا؟ به چه مناسبت؟! معاون وزارت داخله میگوید من برای انتخابات مأمور فوق‌العاده فرستادم آقا چرا فرستادی؟! روانه‌کردن مأمور فوق‌العاده انتخابات را از دورهٔ پنجم تا حالا به‌این روز انداخته است، مداخلهٔ دولت در انتخابات، انتخابات را خراب کرده است منقاش انتخابات معنایش چه‌چیز است؟ به‌بینید این قانون دردست ماست. کجا؟ کدام قلم اجازه میدهد؟! منقاش انتخابات صدهزار تومان؟! در دورهٔ پنجم پنجاه هزار تومان که یک نفرش رفت در شیراز صندوق آتش گرفته را گفت صحیح است همان کس رفته است در گیلان، این دوسیه‌اش، آقایان نمایندگان میدانندراین دوسیه چه چیز است؟ میگویند منقاش انتخابات روانه مینمائیم!! دست بردارید از انتخابات، مردم به قاعدهٔ خودشان خوب انتخاب میکنند، این یکی از آن قلمهای درشتی است که بچشم ما میکشند که ما میخواهیم انتخابات خوب درست بکنیم، نمیخواهیم شما خوب بکنید، آقا دست بردارید. شما قسم خوردید پشت تریبون بنده هم قسم خوردم. انصاف خدا، پیغمبر، دنیا، آخرت شهادت میدهد. بعد از آن‌همه مخارجی که ما تصویب کردیم آیا باز هم تصدیق مینمائید؟ نیش وجدان آیا شما را اذیت نمیکند که این اقلام اضافه را هم تصویب میکنید، دولت باید در یک فشارهائی باشد که بتواند بگوید دستم باز نیست و نمیتوانم افراط و تفریط کنم، ازاین نقطهٔ‌نظر این‌تبصره را پیشنهادکردیم کمیسیون هم به‌اکثریت رأی داده، آقای دیبا گویا رأی دادند...

طباطبائی دیبا — بنده رأی ندادم.

آقا سید یعقوب — رأی ندادید؟ خیلی خوب. من درست نگاه نکردم، حالا میخواهید دولت آزاد باشد پس اصلا بودجه را هم محتاج نیست بیاورد به مجلس، این بود اصل وقایع که من در این صورت نگاه کردم خدمت آقایان هم هست. نوشته است‌برای تعیین سد جاجرود ده هزار تومان! نقشه‌برداری سد جاجرود ده‌هزار تومان! فلان مریض سرش دردآمده است هزارتومان!! ماخواستیم جلوگیری از این افراط و تفریطها بشود معذلک اختیار با مجلس است.

معاون وزارت داخله — بنده اینجا لازم‌است دوکلمه عرض کنم راجع به اینکه آقا گویا در آنوقت که بنده عرض کردم راجع به‌کار فوق‌العاده توجهی نفرمودند، مقصود منقاش فوق‌العاده نبود، عرض کردم یک وقت ضرورت پیدا میکند که یک کار فوق‌العادهٔ در اداره بشود و نسبت به‌مستخدم باید یک رعایتی‌بنمایند.موضوع منقاش فوق‌العادهٔ انتخابات نبود و این قسمت را هم که راجع بمنقاشین فرمودند خود آنا در دوره‌های دیگر بوده‌اند و در این‌دوره هم هستند. در این دوره شاید سه چهار پنج مورد بیشتر اتفاق نیفتاد که منقاش فرستاده شده وآنوقت هم‌ضرورتش‌تشخیص‌داده شد والا معمول نبود همه جا منقاش فرستاده شود، در باب مصارف فوق‌العاده و جشن اینها هم قسمت عمده‌اش همان است که مجلس تصویب کرده و وزارت مالیه هم بنابر تصویب اعتبار قانونی پرداخته است.

مخبر — پیشنهاد آقای حشمتی گمان میکنم از نقطهٔ نظر رعایت دولت بوده است ولی مادهٔ که در کمیسیون نوشته شده با توافق نظر آقای وزیر مالیه بود، اصل خود ماده از روی آن مادهٔ چهار دوازدهمی است که در دورهٔ پنجم تصویب شده مطابق آن یک همچو مادهٔ نوشته‌شد منتها آن نسبت به چهاردوازدهم بوده است و این دو دوازدهم، دولت در اینجا شاید عجله داشته یا غفلت داشته به‌این اختصار نوشته‌اند. اما چون میدانستم که این اختصار دولت را دچار اشکال خواهد کرد و خدای نخواسته ممکن است از حدود قانون تجاوز نمایند و ممکن است در بارهٔ مسائل مشکلاتی ایجاد شود خواستیم یک قدری بیشتر توضیح داده شده باشد، اصل مقصود همانست که دولت پیشنهاد کرده ولی ما یک تسهیلاتی کردیم که درسوقعی که دروزارت مالیه‌میخواهنددقتهائی نسبت به اجرای قانون کنند مشکلاتی نسبت بدولت پیش نیاید ولی نسبت به تبصره‌ها البته آقایان نظریاتی میفرمایند، بسته به‌نظر مجلس است.

رئیس — رأی میگیریم به‌قابل توجه بودن پیشنهاد آقای حشمتی...

حشمتی — مسترد میدارم، ممکن است تجزیه بفرمائید.

رئیس — مطابق نظامنامه باید ایستاد صحبت کرد بی‌اجازه هم نباید حرف زد، پیشنهاد آقای امامی.

(به شرح ذیل قرائت شد)

بنده تبصرهٔ یک را به‌ترتیب ذیل پیشنهاد میکنم:

تبصرهٔ (۱) — به‌غیر ازحقوقی که مطابق بودجهٔ تفصیلی ۱۳۰۴ به مستخدمین داده میشود. الی آخر.

رئیس — آقای میرزا جواد خان. (اجازه)

آقا میرزا جوادخان امامی — بنده تصور میکنم قسمت اول این تبصره با قسمت اخیرش به‌کلی متناقض است زیرا در اول این تبصره مخصوصاً یک اختیاراتی بدولت داده است که اگر بموجب قانون استخدام اشخاص مستحق اضافاتی شوند به آنها داده شودیا مثلا حداکثر را اگر چنانچه درهذه‌السنه خواستند بدهند مختار باشند در صورتی که در قسمت اخیر مخصوصاً این را منع کرده میگوید: به‌هیچ مستخدمی به‌عنوان انعام و مددمعاش و اضافه حقوق دیناری داده نخواهد شد و تصور میکنم مقصود کمیسیون محترم بودجه اضافاتیست که در سنهٔ ۱۳۰۴ به مستخدمین داده

www.iran-archive.com

شده است در ۱۳۰۵ هم به مستخدمین داده شود و اضافاتی که در وزارتخانه‌ها برای مستخدمین از برای ۱۳۰۵ پیش‌بینی میشود عجالتهً تا بودجهٔ تفصیلی از مجلس نگذرد داده نشود لهذا گمان میکنم اگر اینطور اصلاح شود مانع مرتفع خواهد شد.

رئیس — آقای فاطمی. (اجازه)

فاطمی — بنده‌چون‌خودم باتبصره مخالف‌هستم درکمیسیون هم رأی ندادم به‌این جهت با پیشنهاد آقا هم مخالفم و این تبصره به‌هرصورت چه به آن صورتی که آقا پیشنهاد کردند چه به صورت دیگر و صورتی که کمیسیون بودجه نوشته است هرکدام بگذرد علاوه برآنکه اشکالاتی تولید میکند هیچ‌معنی ندارد با آنکه ما میگوئیم دو دوازدهم مطابق بودجهٔ مصوب مجلس درآخرین برج یعنی اسفندماه ۱۳۰۴ پرداخته شود آنوقت بموجب یک تبصره منع کنیم که اضافه‌کار و غیره پرداخته نشود درصورتی که در بودجه۱۳۰۴ به‌تصویب‌مجلس‌رسیده‌معنی‌ندارد، یک‌اضافه‌کاریست مثلا در وزارت پست و تلگراف که درمتن بودجه هم منظورهست و اگر ما این تبصره را در اینجا بگنجانیم بموجب آن تبصره آن اضافه‌کار را به‌اعضاء تلگرافخانه نخواهند داد، همه میدانند تلگرافخانه یک ادارهٔ فنی است، مستخدمینی دارد که شبها کار میکنند و نسبت بکارشان تفاوت حقوقی منظور میشود و اگر این تبصره چه به این صورت چه به آن صورت که آقا پیشنهاد میکنند بگذرد نتیجهٔ از آن نخواهیم گرفت ومالیه هم‌علاوه بر یک‌دوازدهم در هر حال به این وزارتخانه پول نمیدهد و آن یک دوازدهمی هم که میدهد بر طبق بودجهٔ تفصیلی اسفند ماه گذشته است.

رئیس — آقای مخبر.

مخبر — بسته به نظر مجلس است.

رئیس — رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای امامی آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عدهٔ قلیلی قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه نشد، پیشنهاد آقای فهیمی.

(بمضمون آتی قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در تبصرهٔ ۱ بعد ازکلمهٔ (اضافه‌حقوق و ساعات اضافه کار) و درآخر این جمله افزوده شود: ترتیب فعلی مستخدمین فنی تلگرافخانه از این قاعده مستثنی و کمافی‌السابق برقرار خواهد بود.

رئیس — آقای فهیمی.

فهیمی — بنده دو جمله را پیشنهاد کردم یکی در باب عدم تأدیهٔ حقوق از بابت ساعات اضافه کار که شاید آن چیزی که آقایان اعضاء کمیسیون بودجه را هم متوجه به این تبصره کرد همین قسمت بود، بطور مثال عرض میکنم مستخدمی هست که مثلا ماهی سی تومان برای او حقوق معین شده است یک مرتبه چهارصد و هشتاد تومان از بابت اضافه‌کار حواله شده است در صورتی که اعضاء دیگری هستند که با حقوق خیلی کمتر ممکن است کارکنند، به‌هر حال چونکه بودجهٔ تفصیلی نگذشته است که مادهٔ بخصوصی برای این خرج تصویب شده باشد، عجالتهً تا موقع گذشتن بودجهٔ تفصیلی از مجلس شورای ملی از بابت ساعات کار چیزی داده نشود، یکی هم راجع به مستخدمین فنی تلگرافخانه که آنها باید بگیرند و مستحقند چون مستخدمین تلگرافخانه مستخدم فنی هستند و آنها را نمیشود بطور مطلق مشمول عدم تأدیهٔ حقوق اضافه ساعات کار کرد، مستخدمین فنی قراری دارند و چندین سال است که در تلگرافخانه هم معمول است، البته‌آنها باید بحقوق خودشان برسند ولی سایر مستخدمین همانطورکه آقای آقاسید یعقوب اظهار فرمودند که ده دقیقه که میگذرد فوری حقوق اضافه‌کار میخواهند باید موقوف باشد تا بودجهٔ تفصیلی بگذرد.

رئیس — آقای یاسائی. (اجازه)

یاسائی — بنده اساساً باهر دوتبصره مخالف‌هستم بالملازمه نسبت به پیشنهاداتی هم که در اطراف این تبصره‌ها میشود مخالفم، اگر مراجعه به بودجهٔ ۱۳۰۴ بفرمائید در قسمت مادهٔ پنج آن قانون بودجه این منظور بعمل‌آمده است ودر آنجا قید شده است آن چیزی که تأمین میکند نظریهٔ آقا را و این قانونی هم که ما میگذرانیم راجع بدو دوازدهم شامل همان قانون میشود، وقتی میگوئیم دو دوازدهم در حدود بودجهٔ ۱۳۰۴ تمام چیزهای آن قانون را در حدود دو دوازدهم بدولت باید اجازه بدهیم. دیگر اضافه کردن قیودی و ترتیباتی نسبت به دولت ودست وپای دولت را بستن وبرای فوق‌العاده دولت‌را محدود کردن درصورتی که گاهی میشود که فوق‌العاده ضرورت‌دارد، بنده نمی‌فهمم برای‌چیست‌مثلا اگر آژان نظمیه موفق شد به کشف یک سرقت یا یک جنایت مهم تشکیلات نظمیه ناچاراست به اویک‌انعامی‌بدهد. درکلیات‌واصول بودجه ۱۳۰۴ هم پیش‌بینی شده است. اگر چنانچه تشکیلات نظمیه آن‌مأمور راتشویق‌نکند ثانیاً آن مراقبت رانمی‌نماید. همینطور مأمورین مالیه راجع به مالیاتهای غیر مستقیم و کنترلهای لازمه ناچارند مراقبت نمایند والا با مؤدیان مالیاتی یک سازشهائی‌میکنند و دولت ناچار است آن مأمورین‌را تشویق کند که مالیات دولت را وصول بکنند شما از یک طرف یک نظریاتی اتخاذ میکنید ولی باید رعایت گرفتاریهای دولت را هم بکنید که ممکن است در حین عمل دچار یک اشکالاتی بشود و بعلاوه بنده و غالب‌آقایان یک اطمینان کاملی به‌عملیات دولت و رعایتها ونظارتهایی که در مخارج میشود داریم. بنده بخود دکتر میلسپو گفتم که شما معمولتان این است که برای مخارج کردن درمملکت اندک شبههٔ برای ندادن کافی و برای گرفتن مالیات اندک شبهه کافیست پس در قسمت مخارج ما آنقدرها نگرانی نداریم زیرا که نهایت درجه مراقبت را میکنند و اگر لزوم نداشته باشد خود ادارهٔ مالیه یک مخارجی را نمیکند و برخلاف بودجهٔ ۱۳۰۴ هم هیچ خرجی‌نمیشود

رئیس — آقای مخبر. (اجازه)

مخبر — بسته به نظر مجلس است.

رئیس — رأی میگیریم به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای فهیمی آقایانی که موافقند قیام فرمایند.

(دو سه نفری قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه نشد. پیشنهاد آقایان آقاسید یعقوب و خطیبی که تبصرهٔ اضافیست قرائت میشود.

(به شرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست.

تبصرهٔ ۳ — اشخاصی که وزارتخانه‌ها کنترات نمودندبه‌آن قسمی حقوق داده میشود که مطابق قانون استخدام تخصص فنی داشته و در میان منتظرین خدمت و متصدیان شغل برای انجام‌آن شغل یافت نشود. (یعقوب‌الموسوی) (خطیبی)

رئیس — آقای آقاسید یعقوب. (اجازه)

آقاسید یعقوب — اولا یک موضوعی را یاسائی فرمودند که ما اطمینان داریم که دکتر میلسپو بمجرد اینکه احتمال بدهد پول نمیدهد یا مالیات میگیرد. اگر این است که دیگر ما نباید نظارت در بودجه بکنیم پس باید بگوئیم دولت محل اطمینان است ودرب مجلس را هم به‌بندیم!! بنده و آقایان که اینجا نشسته‌ایم برای اعمال نظارت است. خدای نخواسته ما ناظریم و باید حفظ نمائیم نظارتمان را و گمان میکنم به‌کلی بیانات آقای یاسائی ازمنطق‌خارج بود، اما در این تبصره که به عرض آقایان رساندم تصور میکنم این تبصره سرکوزذهن و درنظر تمام آقایان هست. دروزارتخانه‌های ما منتظر خدمت به‌اندازهٔ هست که دولت آمده است لایحهٔ پیشنهاد کرده است که راجع به آن عده از منتظرین خدمت که مشمول قانون نیستند فلان مالیات را برای آنها قرار بدهیم،منتظرین خدمت در وزارتخانه‌ها، در وزارت مالیه، داخله، خارجه،عدلیه، معارف، در تمام اینجاها منتظر خدمت داریم و همینها اسباب‌فشار و زحمت هم به مجلس شده‌اند و هم به‌وزارتخانه‌ها که راه چاره هم ندارند، این شد؟ از آنطرف ما می‌بینیم (آقایان این دروغ هم نیست) شنیدم که یک نمایش اخلاقی هم نسبت به این‌مسأله دادند که فلان متخصص است در نشاندن زردآلوعنک به‌عنوان این‌جور متخصصها که حقیقتهً بنده نمیتوانم تصدیق کنم که اینها متخصص هستند که ما باید کنترات کنیم این ماده قانون‌استخدام هم بقدری وزارتخانه را مختارکرده است که در فلان مدرسه فلان اداره فلان جا صفوفی است که‌هی دفیله میدهند در وزارتخانها به عنوان اینکه ما متخصص هستیم. در چه چیز ؟ در زبان فرانسه!! یا درمقام عمل شاید آنرا هم درواقع نمیدانند. بنده که متخصص در زبان فرانسه نیستم حالا هم شاید در بین منتظرین خدمت پیدا میشود. متخصص این‌نیست. متخصص کسی است که غیر از این شخص دیگرکسی برایش پیدا نشود مثل اینکه الان ناچاریم برای جنگل وآهن ذوب کنی متخصص کنترات کنیم. خود آقای وزیر مالیه یک وزیر منصفی هستند. معاون وزارت‌داخله همینطور آقایان برویدببینید این‌عده این‌صفی راکه‌در وزارتخانه بعنوان کنترات آمده‌اند استخدام کردند متخصصند؟ یکی راشنیدم سی تومان داشته است حالا هفتاد تومان اضافه حقوق بهش داده‌اند که خوب فرانسه صحبت کرده است یا زبان دیگر. این همه‌اطلاقش به‌اندازهٔ واقع شده است که آن منتظرین خدمت را سرکار نمیبرند. همینطور اشخاصی‌در سر بعضی کارها هستند بلد هم هستند حقوق هم میگیرند ولی به‌آنها رجوع نمی‌کنند درصورتی که مستخدمین غالباً به زبانهای اروپائی آشنا هستند و همان خدستی را که از آن متخصص کنتراتی میخواهند استفاده کنند بطور خوبی از آنها استفاده میشود کرد به آنها رجوع نمی‌کنند او حاضر است.میگوید هرچه شما میگوئید من میکنم قبول نمی‌کنند برای اینکه این‌ماده مطلق بود این‌ماده اسباب‌زحمت‌برای دولت و ماها شده بود و یک فصل بزرگی را برای ما در بودجه زیاد میکرد مخصوصاً در مالیه که خدا هم خواسته است و مدرسه امریکائی هر سال چندین نفر از این متخصصین بیرون میدهد! این پیشنهاد برای جلوگیری از این مسأله بود. گفتیم (درصورتی قبول کنند) متخصصی را کنترات کنند که در بین منتظرین خدمت بدبخت که در این خیابانها راه میروند وکسی بهشان صبحکم‌الله نمی‌گوید یا در بین کسانی که دارای شغل هستند پیدا نشود این هم برای خاطر توضیحی بود که در این تبصره من عرض کردم باز منوط است به‌نظر آقایان.

مخبر— بیانات آقای آقاسیدیعقوب درهدایت امرکه‌ملاحظه شود البته ظاهرش بد نیست ولی وقتی که مبالغه‌ها را از آن حذف نمایند می‌بینیم قسمتی از آن باقی میماند که ممکن است دولت را در عمل‌دچار زحمت نماید. بلی در قسمت مترجمین ممکن‌است بنده‌هم‌باآقای‌آقاسیدیعقوب‌موافقت‌بکنم که بعدپیشنهادی به‌مجلس بدهیم که مترجم جزء متخصصین فنی محسوب نمیشود. ترجمه بالاخره یک حق خاصی‌نیست و در بین منتظرین خدمت هم همان طورکه فرمودند عدهٔ هستند که بیایند مترجم شوند. اما اینطورکه بطور اطلاق میگویند باید در اینجا دیدکه چه‌طور باید متخصص را تشخیص داد؟ پیشنهاد آقا ممکن است بمحض تصویب وشروع به‌اجراء بکلی فوایدعامه را تعطیل نماید برای اینکه غالب رؤسا و معاونین و مباشرین نواحی رامسازی اعضاء کنتراتی هستند که‌از مدرسه دارالفنون دیپلمه شده‌اند و آمده‌اند بیرون و یک قدری‌آشنا به‌مهندسی بوده‌اندر زیر دست آن متخصصین عمل کرده‌اند و متخصصین عملی مهندسی شده‌اندکه در میان تمام پیرمردهای منتظر خدمت یک نفر پیدا نمیشود که این کار را بکند برای‌اینکه اگر تحقیق بفرمائید منتظرین خدمت میخواهند حتی در طهران پشت یک میز یک کار ماهی شصت هفتاد تومانی بگیرند وآنجا بنشینند آنها حاضر نیستند که مثل یک جوان بیست ساله بیست وپنج ساله که ازمدرسه بیرون آمده است دربیابان بخوابند و راه بسازند. این را باید قبول بفرمائید این قسمت را اگر در نظربگیرید خواهید دید که این پیشنهاد حضرتعالی یک وزارتخانه ما راکه نسبتاً فنی‌است معطل می‌کند. ما این‌قدر هم متخصص فنی‌نداریم. بالاخره برای مباشرین راه‌سازی ما باید چه‌کار بکنیم غیر از اینکه یک اشخاصی را که یک قدری به ریاضیات امروزه آشنا هستند بیاوریم آنها را کنترات کنیم وکارکنند چاره داریم؟ خیر. برای اینکه مملکت شما امروزمدرسه مهندسی ندارد. مهندس به‌اندازه کفایت ندارد و الان قریب پانزده شانزده شعبه راه‌سازی دارید که در هرکدامش صد نفر مهندس و مباشر باید کارکنند و راه‌بسازند. بله وقتی که مسأله مترجمین را موضوع کردید باقی‌قسمت‌پیشنهاد

www.iran-archive.com

حضرتعالی گمان میکنم اسباب زحمت بشود و بعلاوه یک قسمت دیگری راهم‌بنده عرض‌می‌کنم وآن این‌است که مسائلی راکه در قانون استخدام تصریح شده است ما در هرقانونی بخواهیم‌اسمی از او بیاوریم‌و به‌خیال خودمان محکم کنیم بعقیده بنده متزلزل میشود برای اینکه یک‌چیزی که دریک قانونی ذکرشده است واجب‌الاجراء است اگر دولت تخطی کرد از آن ماده قانون باید سؤال کرد - استیضاح کرد والا برای یک قانونی ما یک ساده دیگر بگذرانیم اصلا آن قانون را متزلزل می‌کند. شما ماده قانون استخدام را باید مراقبت نمائید اجرا شود ولی اگر بخواهید ماده دیگری برای استحکام او در قانون دیگری‌تصویب نمائید به‌عقیده بنده‌متزلزلش کرده‌اید.

فاطمی — دو مرتبه قرائت شود.

(مجدداً پیشنهاد آقای آقاسید یعقوب و خطیبی قرائت شد)

آقاسید یعقوب — اجازه میخواهم. بنده برای اینکه این منتظرین خدمت بیکار نمانند و هی اشخاص مختلف را به این اساسی کنترات کنند این پیشنهاد را کردم حالا آقای وزیر مالیه حاضر است بگوید من این ماده قانون را اجرا می‌کنم بنده هم‌حرفی ندارم.

بعضی از نمایندگان — رأی بگیرید.

رئیس — مسؤول اجرای قانون هیئت دولت است‌و مجلس هم نظارت تامه دارد در اجرائیات و هر وقت تخلفی مشاهده کند ممکن است تذکر بدهد ولی این تبصره یک قدری متزلزل میکند قانون استخدام را.

وزیر مالیه — بنده هم راجع به منتظرین خدمت نظری را که آقای آقاسید یعقوب فرمودند خیلی‌قابل تقدیر میدانم ولی‌دراین ساده اگر ما بخواهیم این مسأله را قید کنیم قطعاً این مسأله چون برای بودجه امسال است مسلماً اگر مؤثر شود ضرر بدولت خواهد رساند وبه عقیده بنده باید این ماده را اینجا مسکوت‌عنه گذاشت و البته وزارتخانه‌ها بطوریکه از مجلس تقاضا کرده‌اند قانون که بگذرد این را بموقع اجرا خواهند گذاشت. از طرف دیگر در بودجه سال آتیه هم این مسأله در کمال دقت به آن اندازه که میتواند قابل دقت شوددقت و اصلاح میشود ولی اگر اینجاتصویب شود اسباب زحمت دولت میشود.

رئیس — رأی‌گرفته میشود بقابل توجه‌بودن این پیشنهاد آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه نشد. آقای اعتبار پیشنهاد حذف‌تبصره یک و دو را کرده‌اند چون قبلا تقاضای تجزیه شده است به این پیشنهاد هم رأی گرفته نمیشود.

اعتبار — توضیح بدهم؟

رئیس — معذلک توضیحتان را بدهید. آقای عدل هم پیشنهاد حذف تبصرهٔ اول را کرده‌اند.

میرزا سید احمدخان اعتبار — (درمحل نطق پس از قدری تأمل)عرض کنم بنده‌تأمل کردم آن‌لایحه را (اشاره به‌صندلی خود) بیاورند اما همه آقایان دارند کمیسیون بودجه یک ماده را که دولت تهیه کرد و فرستاد آنرا مفصل‌ترکرد و بهتر به‌عقیده بنده مقصود را تأمین کرد و در آنجا نوشت وزارت مالیه مجاز است دو دوازدهم بودجه تفصیلی ۱۳۰۴ را مطابق اسفندماه بپردازد. بودجه تفصیلی‌یک ستونی دارد واعتباراتی که دولت دارد در آنجا تمامش مصرح است. در آن ستونها یک قسمتهائی است راجع به‌اضافه کار و فوق‌العاده و بدولت اختیار داده شده که دولت بتواند بموجب تصویب‌نامه ازآن اعتبارات‌خود بپردازد. حالا اگریک مأموری‌هم مریض شد که آقای آقاسید یعقوب‌حمله فرمودند راجع به آن مریض هم البته در هیئت وزراء مطرح میشود و نسبت به بودجه هر وزارتخانه که آن مأمور منتسب به‌آنجا بوده است تصویب‌نامه صادر میشود و از اعتبار آن وزارتخانه پرداخته میشود و نسبت به‌اعتبارات دولت هم مجلس نظر خصوصی ندارد که چه‌طور باید خرج کنند. گفته است دویست و پنجاه هزار تومان اعتبار دولت است برای مصارف غیر منتظره فوق‌العاده که پیش میاید ودولت از آن اعتبار میتواند استفاده کند و این تبصره‌هائی که در مادهٔ واحده کمیسیون بودجه قبول کرده است و خبر آنرا داده است‌بنده تصور میکنم که هیچ مقصود آقایان را تأمین نمیکند زیرا از یک طرف‌خبر را اینطورتصویب می‌کنند که مطابق بودجه سنه ۱۳۰۴ دو دوازدهم پرداخته شود. از یک طرف در تبصره قائل شده‌اند که فلان و فلان محدود شود و بنده خیال میکنم که این تبصره‌ها مورد ندارد و معتقدم در آن موقعی که بودجه کل به‌مجلس آمد آنجا موردش است اینجا این خبر را طوری تهیه کرده‌اند که مثلا نسبت‌بوزارت پست‌وتلگراف ممکن‌است وزارت‌مالیه فوق‌العاده‌های شب و روز طهران و سایر ولایات را توقیف نماید و یک تشنجی در کار ایالات و ولایات فراهم شود و همانطور که آقای یاسائی فرمودند با مراقبتی که میسیون امریکائی در اجرای قانون دارند کمترین شبهه که در یک موردی نسبت به مخارج برایشان حاصل شود قطعاًنمیدهند وفردا اول‌قدمی که برمیدارند برای وزارت پست و تلگراف است و همانطور که آقای فاطمی هم توضیح دادندآنوقت چه حالی پیدا خواهند کرد. تلگرافخانه که شب تا صبح باید کار کند مجبور میشوند تعطیل کنند. آنوقت نتیجه چه خواهد شد؟ لهذا بنده معتقدم که آقایان موافقت فرمایند و این دو تبصره از لایحه خارج شود و بعد هم در موقعی که بودجه کل مملکتی به مجلس میاید آقای آقاسید یعقوب درکمیسیون بودجه هستند این نظرها را در آنجا تأمین میکنیم و امیدواریم طوری بشود که نگرانی آقا هم رفع بشود.

رئیس — عقیده کمیسیون چیست؟

مخبر — بسته به نظر مجلس است.

رئیس — بنده خیال میکنم تعیین تکلیف تبصره‌ها در ضمن تجزیه بهتر باشد. پیشنهاد آقای احتشام‌زاده تبصره اضافی.

(به شرح ذیل قرائت شد)

بنده تبصره ذیل را پیشنهاد می‌کنم که به مادهٔ واحده الحاق شود.

تبصره — پرداخت بودجه آبانماه ۱۳۰۵ هر یک از وزارتخانها موکول بار سال بودجه‌های سال ۱۳۰۶ آن‌وزارتخانه به وزارت مالیه است و وزارت مالیه باید بلافاصله بودجه‌ها را تسلیم مجلس نماید.

احتشام‌زاده — البته تمام آقایان نمایندگان محترم علاقه دارند که اصل بیستم قانون اساسی راجع به نظارت ملت درمورد مخارج بموقع اجرا گذاشته شود و البته هم آقایان نمایندگان این علاقه را دارند که مخارجی را که تصویب مینمایند به مصلحت ملت و مملکت باشد و اگر بنا باشد به‌این ترتیبی که تا حالا پیش آمده است و دولت هم از نقطه نظر فشار و بدبختی مستخدمین در هر موقعی دو دوازدهم به مجلس بیاورد و مجلس تصویب بکند بالاخره بنده خیال میکنم به‌این‌زودی ما نتوانیم این حق حاکمیت خود را اعمال کنیم و مخارجی را که اجازه میدهیم به‌بینیم مفید است یا نیست؟به این جهت بنده برای اینکه پیش‌بینی میکنم این قضیه را که باز در سال آتیه همین گرفتاری را نداشته باشیم و دولت از نقطه نظر اینکه موقع پرداخت حقوق مستخدمین میرسد مجبور باشد دو دوازدهم به مجلس بیاورد. بنده خیال میکنم از بودجه ۱۳۰۵ صرف‌نظر نمائیم. چون امسال تمام شده است و در قانون اساسی هم مصرح است که در شش ماه آخر سال بایستی وزارتخانها بودجه‌های سال بعد خودشان را تهیه کنند و برای پانزده روز قبل از حمل آن‌سال تصویب شده‌باشد به‌این‌جهت برای اینکه دولت و متصدیان امر خودشان را مجبور به‌بینند که این حق بموقع اجرا گذاشته شودو ملجاء باشند بودجه‌های سنه ۱۳۰۶ را تهیه کنند و به‌مجلس بفرستند بنده اینطور پیشنهاد کردم که عجالةً مهر تمام شده است و باید مخارج پرداخته شود. ولی ماه آبان چون تازه شروع شده است اشکالی هم ندارد زیرا دولت‌بودجه ۱۳۰۵ را حاضر کرده است ممکن است یک اسعان نظری بکنند و در آخر ماه آبان بودجه‌های سال آتیه رابه‌وزارت مالیه تسلیم‌نمایند و مالیه هم تقدیم مجلس شورای ملی بکند. یعنی هر وزارتخانه در آخر آبان بودجه ۱۳۰۶ خودش را تهیه نکرده باشد حق ندارد از حقوق آبان‌ماه استفاده کند و البته بنده هیچ نظری ندارم که اشکالی درکار دولت فراهم شود و همه موافقت داریم که کارهای دولت از جریان نیفتد خصوصاً که بنده معتقدم که حقوق مستخدمین در آخر هر ماه داده شود. لذا بنده از مخالفت با اصل ساده صرف‌نظر می‌کنم و از طرفی هم چون معتقدم که آن اصل مهم قانون اساسی بموقع اجرا گذارده شود لهذا نظرم این است که بودجه سنه ۱۳۰۶ را بیاورند به‌مجلس تا ما بتوانیم از این حق خودمان استفاده کنیم.

رئیس — رفته رفته باید مادهٔ ۶۳ عرض وجود کند آقایان پیشنهادکنندگان باید رعایت آن ماده را بکنند خیلی مختصر حرف بزنند. آقای یاسائی. (اجازه)

یاسائی — قبل از اینکه جواب آقا را عرض کنم میخواهم یک موضوعی را تذکر بدهم و ممکن است اشتباه هم‌کرده باشم ولی آقایان را هم توجه میدهم که در اوایل ما خیال میکردیم که این اصل یک‌دوازدهم ودودوازدهم یک مضراتی دارد ولی بعد در عمل دیدیم که‌محاسنش بیشتر است زیرا شماها تخمیناً بودجه را اول سال تصویب می کنید یعنی یک عوایدی را پیش بینی می کنید ورأی میدهید ویک مخارج معینی را هم رأی‌میدهید در قسمت عواید تخمینی است ولی در قسمت مخارج تخمینی‌نیست مثل آن سالی که در آخر سال آمدند وگفتند که سه کرور کسراست مالیات دخانیات را بگذرانید و چنانچه در اول سال بودجه‌تصویب شود برای مخارج یک پیش‌بینی‌هائی میشود در صورتیکه‌عوایدمان حتمیت ندارد وممکن است دوسه کرور در آخرسال کسر بیاوریم که محتاج بشویم یک مالیاتهائی وضع کنیم - مثلا اگر دراقلام عایدات رأی دادید که عایدات فقط جنوب شش کروراست بعددر عمل چهارکرورشد ودوکرورش کسرآمد آیا جزاینکه درآخرسال یک مالیاتی تصویب کنید چاره دارید ؟ بنابراین با عمل اینطور شده است که بودجه هزار وسیصد وچهار درهزار وسیصد وپنج و بودجه هزار وسیصد وپنج در هزار وسیصدوشش — پیش‌بینی‌میشود وسخارج وعاید اتمان باهم موازنه پیدا میکند وماکسر نخواهیم آورد وبعقیده بنده‌ام‌الاصلاح معادله بودجه مملکتی است وچنانچه مراجعه کنیم به‌بودجه‌های سایر ممالک خواهیم دید که بیشتر گرفتاریهاشان راجع بمعادله بودجه است ولی در مملکت ماگرخرج ودخل کم‌است اتفاق اینطور شده است که دراین‌دوسال‌بواسطه اتخاذ یک دوازدهم ودودوازدهم معادله درکار پیدا شده است‌و منافاتی‌هم با قانون اساسی ندارد واین پیشنهاد آقای احتشام‌زاده که فرمودندتا ۱۳۰۶ را دولت بمجلس نیاوردحقوق آبانماه داده‌نشود این عملی نیست چون هنوز بودجه ۱۳۰۵ بمجلس‌تقدیم‌نشده‌است واگر نظریه آقایان را که عقیده داشتند بودجه ۱۳۰۵ را بعنوان بودجه ۱۳۰۶ مجلس قبول کند ورأی بدهد البته باید بادولت مذاکره شود ونظریهٔ رئیس کل مالیه که نظارت داردجلب شود وباین آسانی نیست که‌مجلس رأی بدهد.

رئیس — آقای مخبر

مخبر — کمیسیون نمیتواند بپذیرد

رئیس — رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای احتشام‌زاده آقایان موافقین قیام فرمایند

(معدودی برخاستند)

رئیس — قابل توجه نشد. آقایان فاطمی - وثوق- حشتمی‌و حائری‌زاده‌تقاضای تجزیه کرده‌اند اول رأی گرفته‌میشود بمادهٔ واحدهٔ بعد به‌تبصرهٔ یک بعدبه‌تبصرهٔدو. رأی‌گرفته میشودبمادهٔ واحدهٔ خبر کمیسیون بودجه آقایان موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس — تصویب‌شد. رأی گرفته میشود به‌تبصرهٔ یک آقایانی که موافقند قیام فرمایند

(چندنفری برخاستند)

رئیس — تصویب نشد. رأی گرفته‌میشود به‌تبصرهٔ دوم موافقین بااین تبصره قیام فرمائید.

(عده قیام نمودند)

www.iran-archive.com

رئیس — تصویب نشد. رأی گرفته میشود بمادهٔ واحده با ورقه ورقهٔ سفید علامت قبول کبود علامت رد.

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس — اخذ اوراق رأی تمام شد

(تعداد آراء بعمل آمده نتیجه اینطور حاصل شد)

ورقهٔ سفید علامت قبول ۶۳ ورقهٔ کبود ۵

رئیس — عدهٔ حضار ۸۴ نفر با کثریت ۶۳ رأی تصویب شد

اسامی موافقین: اسکندرخان مقدم، میرزا محمدتقی بهار، شیخ محمدعلی امام جمعه شیراز، کی‌استوان، میرزاحسن‌علی‌خان فرمند، شیروانی، دکترسنگ، میرزاحسن آیة‌الله‌زاده، امیرحسین‌خان ایلخانی، احتشام‌زاده، میرزاهاشم آشتیانی، سیدحسن مدرس، میرزا حسن‌خان اسفندیاری، محمدعلی میرزا دولتشاهی، میرزا محمدعلی‌خان نظام‌سافی، شریعت‌زاده، عباس‌میرزافرمانفرمائیان، میرزاسیداحمدخان‌اعتبار، میرزاصادق‌خان‌خواجوی، میرزاابراهیم امام جمعهٔ‌اهر، حاج‌سیدعبدالعلی طباطبائی‌دیبا، محمدآخوند، سیدحسین‌آقایان، میرزا محمدعلی‌خان بامداد، سهراب‌خان‌ساگینیان کیخسرو شاهرخ، عطاءالله‌خان پالیزی، ملک ایرج پورتیمور، میرزا عبدالله‌خان وثوق، مهدی بنی‌سلیمان، میرزامحدخان‌معظمی، میرزا سیداحمد بهبهانی، میرزا سیدمهدی معتمدالتولیه، میرزا علی‌خان حیدری، شیخ‌الاسلام‌ملایری، ثقة‌الاسلام بروجردی، میرزا عبدالامیرخان نگهبان، میرزا ابراهیم‌خان‌ملک‌آرائی، نوبخت، میرزاسیدعلی، میرزاعبدالباقی، حاج علی‌اکبرامین، حیدرقلی‌میرزا حشمتی، میرزا رضاخان افشار، میرزاعبدالله یاسائی، محمدولی‌میرزا، سیدکاظم یزدی، میرزا حسین‌خان وزیری، میرزا سیدحسین‌خان میرممتاز، دکتر مصدق، نصرة‌الله‌خان اسکندری، ذوالقدر، دکتر لقمان، میرزا حسین‌خان پیرنیا، حاجی‌میرزا حبیب‌الله امین، دکتر هادی طاهری، حاج میرزاآقا فرشی، ابوالحسن‌خان‌ثقة‌الاسلامی، میرزا حسین‌خان فرهمند، میرزاحسین‌خان سوقر، میرزایوسف‌خان عدل، آقاسیدابراهیم‌ضیاء، سیدابوالحسن‌حائری‌زاده،

اسماء مخالفین: میرزا جوادخان خویی، عصر انقلاب، آقاعلی زارع، حاجی‌اسدالله زوار، میرزاحسین‌خان جلائی،

رئیس — چنددقیقه تنفس داده میشود.

(درین موقع جلسه برای تنفس تعطیل و)

(پس از نیم‌ساعت مجدداً تشکیل گردید)

وزیرمالیه — بطوری که عرض شده بود بودجه‌های مجلس شورای ملی وادارات برای ۱۳۰۵ تمام شده است تقدیم مجلس شورای ملی میشود. این لایحه را هم که راجع بحقوق است تقدیم میکنم.

رئیس — بودجه‌های تفصیلی هذه السنه بضمیمهٔ لایحهٔ دیگر که از وزارت مالیه تقدیم مجلس شده است مبتنی است برقراری پانزده تومان شهریه برای حسن‌خان پسر بزرگ مرحوم بهادرالسلطنه بکمیسیون بودجه ارسال میشود. آقای آقاسیدیعقوب (اجازه).

آقاسیدیعقوب — بنده راجع بمنتش انتخابات فارس که عرض کردم دونفربودند یکی آقای جلائی بودند که بقسمت فارس رفتند وانتخابات را بخوبی خاتمه‌دادند یکی هم یک شخص دیگری بود که بگیلان رفته است نظر بنده راجع باتش زدن صندوق باین شخص بود نه باقای جلائی والا آقای جلائی بانهایت خوبی خدمت خودشان را انجام داده‌اند.

رئیس — پیشنهادات واصله راجع بمادهٔ چهارخبر کمیسیون بودجه مربوط بمؤسسهٔ رهنی که درجلسهٔ گذشته تقدیم شده است بعرض مجلس میرسد. پیشنهاد آقای فهیمی

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم مادهٔ چهارم بطریق ذیل نوشته شود:

عوائد مؤسسهٔ رهنی پس از تأدیهٔ مخارج اداری باصل سرمایهٔ مؤسسه که متعلق بصندوق تقاعد است اضافه میشود.

فهیمی — اصل سرمایهٔ که برای مؤسسهٔ رهنی دراین قانون معین کرده‌اند وجهی است که ازحقوق تقاعد استقراض میشود و حقوق تقاعد هم مربوط بمستخدمینی است که در مدت خدمت اینها دولت برای سهولت کار آنها یا برای ورثهٔ آنها جمع آوری میکند. این حقی است که متعلق است بمردم ولی برای منظم کردن واداره کردن آنها دولت این کار را بعهده میگیرد قانون استخدام هم که معین کرده است این وجه بهیچ مصرفی نباید برسد یعنی خرج نکنند ولی میتوانند آنرا بیک مصرفی برسانند که یک عوائدی ازآن حاصل شود. امروز عایدات محل تقاعد زیاد است. برای اینکه ازهر مستخدمی صدی هفت وهشت مأخوذ میدارند ولی مخارج این اداره کم است برای اینکه متقاعدین زیاد نیستند ولی در آتیه بعکس عایدات کم خواهد شد ومیرمد بدرجهٔ صدی پنج ومخارج زیاد خواهد شد یعنی عدهٔ متقاعدین زیاد میشود ودرقانون استخدام هم ذکر شده است که هرقدر دولت در سال برای کسر این محل میدهد باید در بودجه پیشبینی کنند والبته باید سعی کرد که تقلیل بودجه رفع شود ومتقاعدین هم آنطوری که آقای آقاسید یعقوب فرمودند نیستند. اشخاصی هستند که سی‌سال وچهل‌سال و پنجاه سال وشصت سال عمر گرانبهای خودشان را در خدمت بدولت صرف کرده‌اند این است که بنده پیشنهاد کردم حالا که دولت پول آنها را بمصرف میرساند عوائدی را که از این راه حاصل میشود باصل آن صندوق تقاعد اضافه شود وبمصرف سرمایهٔ محل حقوق تقاعد مستخدمین برسد.

مخبر — اگر آن مادهٔ که دراین باب در قانون استخدام درج است آقای فهیمی این‌طور اصلاح کنند که متقاعدین حق دارند از عوائد صندوق تقاعد استفاده کنند اعم از اینکه وجوه موجوده در صندوق تقاعد تکافؤ بکند حقوق مستخدمین را یانکند اگر یک همچو مادهٔ پیشنهاد نمایند که در قانون استخدام نوشته شود بنده کاملا موافقت میکنم که دراینجا پیشبینی کنیم برای مواردی که وجوه صندوق تقاعد تکافؤ نکند برای حقوق متقاعدین از حالا یک چنین عایدی را برای آنها در نظر بگیریم ولی وقتی که در قانون استخدام تصریح دارد که دولت مکلف است حقوق تقاعد را از وجوه تقاعد بردارد و اگر تکافوء نکرد از متن

بودجهٔ مملکتی بدهد دیگر بنده نمیدانم این دلسوزیها از چه‌نقطه نظر است؟! و اینکه گفته میشود این پول مال متقاعدین است و استفادهٔ از این صندوق حق متقاعدین است. عرض میکنم اگرشما خیال میکنید که‌این پول ازحقوق متقاعدین برداشته میشود این‌طور نیست زیرا این پول را به‌مأخذ صدی هفت از بودجهٔ مملکت بعنوان حقوق تقاعد متقاعدین در یک صندوقی مرکزیت میدهند که مستخدمین از آن استفاده کنند. این است اصل مطلب حالا اگر کم آمد دولت باید چکند؟ دولت باید از متن بودجه حقوق متقاعدین را بدهد و اگر زیاد آمد باز در آنجا هست. ما حالا چون حساب کردیم که از روی عدهٔ متقاعدینمان یک پول موجود بی‌کاری داریم میخواهیم بکار بیندازیم این چه ربطی به‌عمل متقاعدین دارد؟! متقاعدین درموقع استحقاق مستحقند که ازمحل تقاعد استفاده نمایند اعم از اینکه پولی درصندوق باشد یا نباشد.

فهیمی — بعد از بیانات آقای مخبر بنده پیشنهاد خود را مسترد میدارم.

رئیس — پیشنهاد آقای احتشام‌زاده.

(به شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم مادهٔ چهارم بطریق ذیل اصلاح شود:

مادهٔ چهارم — عوائد مؤسسهٔ رهنی پس از تأدیهٔ مخارج اداری که از ثلث عوائد نباید تجاوز نماید اصل سرمایه مؤسسه را تشکیل خواهد داد.

تبصره — در سال اول تأسیس مؤسسه در مرکز و ولایات ممکن است مخارج اداری از میزان فوق تجاوز کند.

احتشام‌زاده — بنده نظرم از تقدیم این پیشنهاد این است که سوء استفاده نشود و مخارج اداری این مؤسسه زیاد نشود و حتی ممکن است پیش‌بینی نمائیم که بواسطهٔ زیادروی در خرج عوائد هم کافی برای جبران آن مخارج نباشد و مجبور باشند که از اصل سرمایهٔ مؤسسه هم صرف تشکیلات و ادارهٔ این مؤسسه بکنند برای اینکه این صدی نه عوائدی که بعنوان حق‌الحفاظه برای این مؤسسه پیش‌بینی کرده‌اند مبلغ زیادی نیست و این هم یک مؤسسهٔ ملی نیست که دلسوزی کنند و مخارج را بحداقل تنزل بدهند بله اگر یک مؤسسهٔ ملی بود شاید بنده تصدیق میکردم که صدی نه کافی خواهد بود برای مخارج اداری و کسر نمیشود و زیاد هم میاید. ولی ممکن است یک مخارج فوق‌العادهٔ بکنند. مثلا یک متخصص استخدام بکنند برای ریاست این اداره و یک مخارج فوق‌العاده هنگفتی به این مؤسسه تحمیل بکنند در صورتی که شاید هیچ تخصصی هم در این قسمت نداشته باشد برای اینکه دیده‌ایم در ادارات اغلب اشخاصی هستند که یک حقوق زیادی هم میگیرند درصورتی که تخصص هم ندارند به‌این جهت بنده برای جلوگیری از افراط خواستم که بودجهٔ این مؤسسه را کم بکنیم نه اینکه تشخیص بدهیم که حقوق رئیس مؤسسه این‌قدر، اعضایش این‌قدر، ولی یک حداکثری را در نظر گرفتم که از آن حداکثر تجاوز نکنند برای اینکه وحشت دارم که مبادا مخارج اداری این مؤسسه زیاد بشود.

رئیس — آقای آقا سیدیعقوب. (اجازه)

آقاسید یعقوب — راجع به مسأله خرج اداری آقای وزیرمالیه این مسأله را یادآوری کردند و اظهار کردند که در بودجهٔ تفصیلی که از برای مؤسسه بانک خواهد آمد مخارج آن در آنجا ذکر شده است حالا از نقطهٔ نظر اینکه مته بخشخاش میگذارند بنده موافقم ولی چون آقای وزیر فرمودند که در آنجا پیش‌بینی شده بنده‌موافقم و کمیسیون هم قبول کرده است.

رئیس — آقای مخبر.

مخبر — بسته به نظر مجلس است.

رئیس — رأی میگیریم بپیشنهاد آقای احتشام‌زاده آقایان موافقین قیام فرمایند

(کسی قیام نکرد)

رئیس — پیشنهاد آقای امامی هم در ضمن ردشده‌است چون ثلث عوائد مقصودشان بوده است پیشنهاد آقای دولتشاهی

(بشرح ذیل خوانده شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی، بنده پیشنهاد میکنم درماده قید شود تشکیلات مؤسسهٔ مزبور از تشکیلات یک شعبه بزرگتر نباشد.

دولتشاهی — بنده همان نظر تقلیل در مخارج را دارم زیرا آنچه تأسیسات گذشته بما نشان میدهد خیال میکنم که ما باید این وظیفهٔ خود را که مسألهٔ تقلیل خرج است بعمل بیاوریم مخصوصاً دربعضی موارد دیده شده است که ازمواد قانون استخدام سوء استفاده کرده‌اند ودر یک مؤسسات جدیدی آنچه ممکن بوده است بنام مخارج ویابنام کنترات کردن اشخاص یک مخارج زیادی می‌کنند. یک نظر بنده تقلیل در خرج است. نظر دیگر این است که تقلیل در تشکیلات درهر قسمتی ممکن است اسباب آسایش مراجعه کنندگان‌باشد وبالعکس اگر تشکیلات ساده نباشد کارارباب حوائج دیرتر میگذرد وشاید یک قسمت نگذشتن کارهای مردم بواسطهٔ وسعت تشکیلات اداری است لهذا بنده این پیشنهاد را کردم که یک شعبه قائل بشوند در مادهٔ اول هم ذکر شده که این مؤسسه یکی از شعب بانک دولتی است برای اینکه‌این عبارت هم مصداق وتحقق پیدا کند بنده پیشنهاد کردم که یک شعبه باشد وشعبه هم مطابق قانون استخدام جزء تقسیمات قانونی است وهر یک از شعب مالیه‌هم دوبرابر ومه‌برابر این مؤسسه‌رهنی ابوابجمعی دارند. بنابرین یک همچو سرمایهٔ رایک شعبه برای اداره کردنش کافی است.

رئیس — آقای بیات (اجازه).

بیات — راجع باین پیشنهاد وپیشنهاداتی که امثال آن شده مذاکره شده است که چون این مؤسسه ابتدای تأسیسش است ما نمیتوانیم مخارج آن را محدود نمائیم چون در اول امر مخارج فوق‌العاده دارد وعایدی آن هم در سال اول معلوم نیست چقدر است. باین‌دلیل مانمیتوانیم مخارج را محدود کنیم وباید انتظار کشید که‌مؤسسه تأسیس بشود وتشکیلاتش را داراشود بعد همان طور که آقای وزیر مالیه اظهار کردند بودجهٔ آن بمجلس پیشنهاد

www.iran-archive.com

خواهد شد اگر مجلس زیادی دید کم میکند واگر هم صحیح دید فانع خواهد شد. واماراجع بقسمت شعبه هم که حضرت‌والا فرمودند این لفظ شعبه هم کش‌دارد ومعلوم نیست شعبه‌دارای چندنفرباید باشد علاوه برین یک مؤسسه تجارتی را نمیشود با شعبهٔ اداری طرف نسبت قرارداد که در فلان شعبه وزارت مالیه اگر یک‌نفر رئیس ویک منشی هست این جاهم بهمان صورت باشد . این بعضی اشخاصی لازم دارد که مربوط بشعبات دولتی نیست مثلا دراین اداره مقوم لازم است ، انبار دارو خیلی چیزها لازم است. پس بنابراین خوبست آقایان یک توجهی بفرمایند که‌این ماده تصویب شود بعد در بودجهٔ ۱۳۰۶ که بمجلس میاید یک مدتی هم عمل میکنند مخارج وعایداتش معلوم میشود آن وقت‌از روی آن بودجهٔ که‌پیشنهاد میکند نظریهٔ آقایان تأمین خواهد شد .

وزیر مالیه — در جلسهٔ قبل تقاضاشد که شعب این‌بانک بولایات هم بسط‌دادهشود در تبصرهٔ ماده‌سه هم قید شده است‌دربن صورت اگر در مقدمه این بانک راباسم شعبه نوشته‌اند این دلیل نمیشود که این بانک مثل یک شعبهٔ اداری‌باشد زیرااین‌بانک بزرگی است که از این بانک یک شعبات ویک پولهائی بولایات فرستاده میشود پس این را نمیتوان باین مقدار کوچک‌تصور کرد که قابل این نباشد که بجاهای دیگر شعبه‌بفرستند لهذا تصور میکنم بادقت‌نظری که دولت و کمیسیون کرده‌اند این ماده‌خودش کافی است برای اینکه نه دست دولت را ببندد ونه‌آن منظور را طرد میکند.

رئیس — عقیدهٔ کمیسیون چیست؟

مخبر — بسته بنظر مجلس است

رئیس — رأی میگیریم بقابل‌توجه بودن این پیشنهادآقایان موافقین قیام فرمایند.

(معدودی قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای روحی ،

(بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که مخارج مؤسسه‌رهنی در سال‌ازصدی پانزده تجاوز نکند

روحی — عرض میکنم که‌آقایان البته طرفدار هستند که مخارج حتی‌المقدورکمتر بشود این هم‌معلوم است که‌یک قسمتهائی را هم نباید بدولت واگذار کرد که هرکاری دلش میخواهد بکند زیرا ممکن است بیایند ویک مخارجی‌بکنند ودرآخر سال بیایند وبگویند کم‌آمده است بنابراین این صدی‌پانزده‌یک ترتیب عادلانه است برای مخارج وبنده تصور میکنم اگر آقایان موافقت بفرمایند که مخارج معلوم ومحدود باشد بعقیدهٔ بنده‌ضرری ندارد .

مخبر — اگر آقا بپیشنهادات مراجعه‌بفرمایندابن‌پیشنهاددر هر حال رد شده است صدی ده وصدی سی وبالاخره طرفین این پیشنهاد رد شده است ونظر مجلس هم این بوده است که‌ما فعلا نمیتوانیم یک مخارجی را بطور ثابت درسال اول پیشبینی کنیم و بعلاوه این صدی پانزده که پیشنهاد فرموده‌اند مقصودشان ازصدی نه است؟ ازعوائد است ؟ از چیست؟ وبالاخره معلوم نیست‌وبنده نمیدانم این پیشنهاد بر طبق چه‌اصولی تقدیم مجلس شده است واین پیشنهادات درکمیسیون هم شده است وآقای ارباب‌هم این پیشنهاد را کرده بودند رد شد وبنده برای اینکه این پیشنهادات شاید تخفیف پیدا کند عرض میکنم که اگر از صدی ده وصدی پانزده وصدی شانزده گرفته تا صدی هفتاد وهشتاد هم‌پیشنهاددر این زمینه بشود ما نه میتوانیم یک مأخذکم ونه‌میتوانیم یک مأخذ زیاد را در نظربگیریم وباید دولت این مؤسسه را تأسیس کند ومخارج تأسیسات مؤسسه را ببیند چقدر است بعد مخارج یک چنین مؤسسه را در بودجهٔ خودش پیشبینی کرده بمجلس‌بیاوردو آقایان دراینجا درش نظرکنند وبالاخره بقدری که‌صلاحیت دارد تشخیص بدهند.

رئیس — فرقی که‌پیشنهاد ایشان با پیشنهاد آقای‌ارباب دارد این است که‌این پیشنهاد صدی‌پانزده مطلق است وپیشنهاد آقای ارباب مقید بود وصدی پانزده را تقسیم کرده بودند، علی‌ای‌حال رأی میگیریم بقابل توجه بودن این پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند

(عدهٔ قلیلی قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه‌نشد . رأی‌میگیریم بمادهٔ‌چهار آقایانی که موافقند قیام‌فرمایند

(اغلب برخاستند)

رئیس — تصویب شد . آقایان موافقند باختم جلسه؟

بعضی از نمایندگان — صحیح است.

رئیس — پیشنهادات دیگری هم راجع بمادهٔ پنج و مواد الحاقیه رسیده است بنابرین جلسه را ختم‌میکنیم جلسهٔ آتیه روز سه‌شنبه سه‌ساعت ونیم قبل از ظهر ، دستور بقیهٔ دستورامروز.

(مجلس نیم‌ساعت بعد از ظهر ختم‌شد)

رئیس مجلس شورای ملی — سیدمحمد تدین

منشی — عبدالامیر — منشی — امیرتیمور

www.iran-archive.com